



HÍRLEVÉL

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAK EGYESÜLÉSÉNEK NEGYEDÉVES HÍRLEVELE



3-4

XX. ÉVFOLYAM

Az Egyházi Könyvtárak
Egyesülésének negyedéves
hírlevele



A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető.

Lezárva: 2023. november 8.

Felelős szerkesztő: Bálint Ágnes

Szerkesztő: Varga-Kohári Mária

A címlapon: az Egyházi Gyűjtemények Konferenciája résztvevői a kecskeméti Városházán (Fotó: Balogh Ferenc)

A hátlayan: az Egyházi Gyűjtemények Konferenciája résztvevői a Kecskeméti Református Kollégium előtt (Fotó: Balogh Ferenc)

Fotók: Balogh Ferenc, Kovács Attila, Tima Annamária

Tipográfia, tördelés: Mikáczó Kamilla

Az Egyesülés székhelye:
1092 Budapest, Ráday u. 28.

A szerkesztőség címe:
4026 Debrecen, Kálvin tér 16.
E-mail: balint.agnes@silver.drk.hu
Telefon: +36-30-797-2642

ISSN 2416-0229 (online kiadás)

Tartalomjegyzék

- 5 | BÁLINT ÁGNES: Egyházi Könyvtárak Egyesülése 2023. évi közgyűlése – elnöki beszámoló
- 8 | VERES ANNA MÁRIA: Közgyűlés – titkári beszámoló
- 10 | OROSZ ANNA: Közgyűlés – kamarási beszámoló
- 11 | Kamarásjelölt bemutatkozása – Kelecseny Mónika
- 12 | Felügyelőbizottsági tagjelölt bemutatkozása – Dr. Schmelczér-Pohánka Éva
- 14 | DR. KOVÁCS ÁRON: Digitális és mesterséges és intelligens
- 18 | KERNÁCS HENRIETT OCIST: A könyvtári szekcióülésről
- 22 | OSZLÁNCZI KRISZTINA: Gál Tibor Szinnyei József-díjas
- 24 | DR. SCHMELCZER-POHÁNKA ÉVA: In memoriam Boda Miklósné dr. Szepes Zsuzsanna
- 31 | VARGA-KOHÁRI MÁRIA: A minőség csak adminisztráció?
- 34 | ÁSVÁNYI ILONA: Esmélődések egy konferencia kapcsán...
- 38 | KÁDÁRNÉ ZSOLDOS EDIT: Könyvtárak a sikeres kulturális turizmusért – szakmai nap Békéscsabán
- 40 | DR. TAMÁSI BALÁZS: „Egyedül nem megy!” A BETH 2023. évi konferenciájának és közgyűlésének tapasztalatai
- 44 | BÁCSKAI-HORVÁTH HAJNALKA: Betekintés a német könyvtári rendszerbe
- 46 | DOBÓ JUDIT: Egykori könyvtulajdonosok névjegyei az esztergomi Bibliotheca gyűjteményében
- 50 | DR. KOVÁCS TEOFIL: Múzeumok Éjszakája a Debreceni Református Kollégiumban
- 52 | GÁBORIK JUDIT: Színes október a Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtárban
- 54 | VIOLÁNÉ BAKONYI IBOLYA: Egy régi könyv, amely összeköt városokat, országokat: konferencia Szlovéniában
- 56 | A Tittel Pál Könyvtár hírei
- 58 | Könyvtáros a zenekarban – vagy zenész a könyvtárban?
- 60 | Rákóczi Piroska OFS: Jézus beszél egy robotból?

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése a magyarországi és határon túli magyar egyházi-felekezeti könyvtárak ökumenikus szellemiségű szakmai-érdekképviselői szervezete. 1994-ben alakult, 1995 őszén jegyezte be hivatalosan a Fővárosi Bíróság. Az Egyesülés legfőbb szerve a közgyűlés. Az ügyeket az elnök, titkár, kamarás, felügyelőbizottság és a tíztagú elnökség intézi. A közgyűlés évente ülésezik, a többnapos összejövetel programjában a közgyűlésen túl tudományos konferencia, szakmai délelőtt, valamint ökumenikus lelki program is szerepel. Az összejöveleket minden évben más-más felekezet és könyvtár rendezi. Az Egyesülés tagjai az egyházi könyvtárak (intézmények). Az egyesületnek jelenleg 62 tagkönyvtára van, 30 könyvtár szerepel a nyilvános könyvtárak jegyzékén. Az egyesülethez a könyvtárak mellett pártoló tagként magánszemélyek is csatlakozhatnak. Tiszteletbeli tagjaik közé választják azokat a magánszemélyeket, akik az egyházi könyvtárak érdekében vagy tudományos munkásságukban kiemelkedő tevékenységet folytatnak. Az Egyesülés szakmai napokkal, továbbképzésekkel, kiadványokkal igyekszik előmozdítani az egyházi gyűjtemények szakmai munkáját. A külső és belső kommunikáció az évente négyszer megjelenő EKE Hírlevél, az EKE honlap, az EKE levelezőlista, illetve az EKE Facebook és az UNITAS (Egyházi Könyvtárak Közös Katalógusa és Információs Portálja) segítségével történik. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 2002 óta tagja a BETH-nek (Bibliothèques Européennes de Théologie), az európai teológiai könyvtárak egyesületének.



Kedves Kollégák!

A tavalyi pannonhalmi EKE konferencia feledhetetlen élményének egyik forrása az volt, hogy a pandémiás időszak után végre személyesen is találkozhattunk az ország különböző szegletében vagy határain túl dolgozó kollégákkal. Az idén Kecskeméten tartott konferenciánkon ebben az élményben osztozhattunk ismét, sőt ezúttal még hosszabb, mintegy tizenöt évnyi szünet után találkozhattunk újra a muzeológus és levéltáros kollégáinkkal. Ezúton is köszönjük az EME és a MELTE vezetőinek és tagságának a nyitottságot, az együttműködésre való készségeket és a szakmai konvergenciákon túl a közösség megélésének lehetőségét, és nem utolsósorban a Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára és Levéltára munkatársainak, házigazdáinknak az erőn felüli vállalást, a szervezésben tanúsított rettenthetetlenséget és a végtelenül kedves vendégszeretetet. Kecskeméten élővé és valóságossá vált, hogy *„Nem sokaság, hanem / Lélek s szabad nép tesz csuda dolgokat.”* (Berzsenyi Dániel)

A konferencia kezdőnapján tartott közgyűlésünkön a tisztségviselők beszámolóját rendkívüli tisztújítás, tagfelvétel és megemlékezés követte. A beszámoló rövidített, szerkesztett változatát hírlevelünkben közzétesszük. Orosz Anna kamarásunk közeledő nyugdíjba vonulása miatt mondott le tisztségéről, feladatainak ellátására a közgyűlés Kelecseny Mónikát, a Sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény munkatársát, korábbi felügyelőbizottsági tagunkat választotta meg. Az így betöltetlenül maradt felügyelőbizottsági feladatkörre pedig dr. Schmelcz-

Pohánka Évát, a Pécsi Egyházmegyei Könyvtár vezetőjét választotta a közgyűlés. Szakmai bemutatkozásukat szintén megosztjuk a hírlevél olvasóival.

Új taggal bővült az Egyházi Könyvtárak Egyesülete: a Magyarországi Metodista Egyház Könyvtára jelezte csatlakozási szándékát, az elnökség látogatást tett a gyűjteményben, és egy kölcsönösen gyümölcsöző együttműködés lehetőségét látva a közgyűlés elé bocsátotta kérelmüket. A közgyűlés alkalmával dr. Khaled A. László szuperintendens mutatta be az 1925-ben létesített könyvtárat és dr. Barta Katalint, aki a könyvtári ügyekkel is megbízott munkatársa. A közgyűlés szomorú, mégis ünnepélyes pillanataivá lettek dr. Schmelcz-Pohánka Éva megemlékező szavai, amelyben az EKE az idén elhunyt elkötelezett és tiszteletbeli tagjának, Boda Miklósné dr. Szepes Zsuzsannának életművét és személyét méltatta. A teljes pályakép fényképes bemutatását hírlevelünkben olvashatják egykori tanítványa tollából.

Ahogy korábban is tettük, hírlevelünkben beszámolunk a nyári konferencia előadásairól, szeptemberi szakmai napunkról, illetve az európai teológiai könyvtárak egyesületének ez évi konferenciájáról. Országos körképet adunk az egyes gyűjteményekben történelekről – már ahonnan ezt jónak látták velünk megosztani. Ezúton is igyekszünk lebeszélni a kollégákat az öncenzúráról, kíváncsian várjuk a fényképes beszámolókat! Ugyanakkor sajnálatos módon látjuk, hogy egyre kevesebb szakmai rendezvényen tudunk részt venni, ezt a nem egyházi szervezésű konferenciákról, szakmai továbbképzésekről, eszmecserékről szóló

tapasztalatokat megosztó írások csökkenő száma is mutatja. Magyarázatul a tagkönyvtárainkban gyakran csekély munkatársi létszámot és a növekvő munkaterheket említhetjük. Ezért is fontos, ha valaki mégis eljut – meghívottként vagy résztvevőként – egy-egy országos rendezvényre, ossza meg gondolatait, új ismereteit a hírlevélén keresztül tagságunkkal. Annál is inkább, mert hírlevelünket az EPA-n keresztül az OSZK ezentúl archiválja és hosszú távon is stabil elérést fog biztosítani tartalmához.

A kecskeméti konferenciánk nyitónapjának ökumenikus istentiszteletén hangzott el a kérdés: tudunk-e egyfajta irányultságot tartani vagy csak sodortatás az életünk? A kérdés nemcsak személyes, hanem szakmai, sőt egyesületi vonatkozásban is érvényes. A Jeremiás 36. része alapján hangzó prédikáció az Isten Igéjének fogadtatásával, a rá adott válasszal foglalkozott. Júda királya gátlástalanul elégeti az ítéletet hirdető prófétai beszédet tartalmazó tekercset. Egyházi könyves konferenciákon gyakran előkerül ez a textus, mely megjeleníti az írott szó tragikus sorsát, és amely az őrállás, az isteni megbízotti viszonyban fellelhető felelősség kérdését is felveti – nemcsak a könyvtárosok, de a fenntartók, finanszírozók, a hatalom képviselői részéről is. És gyakran hátrítva értelmezzük (Péter apostol szavait parafrázálva) úgy, hogy nem eshet ez meg mivelünk, nem bizonyulhatunk hűtlen sáfároknak, megbízhatatlan szolgálóknak, íme tanúskodik erről gyarapodó gyűjteményeink valósága.

A közelmúlt hazai és nemzetközi eseményei azonban szertefoszlatják ezt a magabiztosságot. Bármilyen megtörténhet. Feledhetetlen emlék számomra egy régebbi szakmai kirándulás alkalmával elémtáru látvány: a sarajevói nemzeti könyvtár kiégett falai, ostromban megrongált épületromjai. Mégis, Kecskeméten kikerülhetetlenül fordította felénk a kérdést Bán Béla református esperes ünnepi beszédében a szószékről, amikor arra figyelmeztetett, hogy a legnagyobb kihívások nem kívülről jönnek. Nem finanszírozás, fenntartói vagy munkáltatói döntések határoznak meg a leginkább bennünket. Nem ezek miatt vagyunk gyarapodó helyett időnként marakodó gyűjteménykezelők. Minden azon múlik, hogy az isteni szó, annak érvényessége és üzenete lakozást vesz-e bennünk, közöttünk, vagy megfogyatkozunk az iránta való elköteleződésben és hűségben. Vagy ahogy Bán Béla figyelmeztetett Jézus szavaival: *„szépen félreteszitek az Isten parancsolatát”* – azaz nem durván, nem erőszakosan tesszük, inkább ügyeskedve, de valahányszor eltoljuk magunktól az Isten beszédét, „felmondunk Istennek, és egyedül lavírozunk”. Hozzáteszem, aki Istennek felmond, egyúttal felmond az embertársának, távoli és közeli, felekezeten belüli és kívüli kollégájának is.

Kívánom, hogy személyes életünket, kollegiális és szakmai kapcsolatainkat, illetve könyvtáraink és egyesületünk jövőjét is „minőségirányítsa” Istennek önös érdekeinkkel szembefordító Igéje.

BÁLINT ÁGNES

Tiszántúli Református

Egyházkerületi Gyűjtemények



Egyházi Könyvtárak Egyesülete 2023. évi közgyűlése – elnöki beszámoló

Tisztelt Közgyűlés, kedves Kollégák,

Beszámolóm a tavalyi tisztújítás óta eltelt egy év eseményeit fogja át. Az egyesület elnökségével rendkívüli évet tudunk magunk mögött, ezért a beszámolómban mindegyre a teljes elnökség tevékenységére fogok hivatkozni – helyesebben „elnökségi beszámoló” is titulálhatom. Köszönettel tartozom az elnökség, a tisztségviselők (Veres Anna Mária titkár és Orosz Anna kamarás), illetve a tagság támogatásáért, helytállásáért – mindvégig lankadatlanul támogatták terveimet, elképzeléseimet, sőt állíthatom, hogy egymás gondolkodását megtermékenyítő, ötleteit serkentő beszélgetések részesei lehettünk.

2022 augusztusában az NKA szakmai szervezetek számára pályázatot írt ki szakmai tevékenységek támogatására. Az elmúlt pandémiás időszakban kényszerűségből elmaradtak a továbbképzési napjaink, ezért a pályázati lehetőséget a tematikus egynapos képzések felelevenítésére szándékoztuk felhasználni. Négy szakmai nap megszervezésére adtunk be pályázatot, összesen 2.200.400 Ft támogatási összeget kérve, amelyből 1.800.000 Ft támogatást ítelt meg az NKA. Ebből a támogatásból valósult meg:

1

2022. október 25-én az UNITAS portál „lanszálása”, ahol beszámoltunk az UNITAS történetéről, helyzetképet adtunk és a fejlesztési irányokról tájékoztattuk a résztvevőket, és amely alkalommal egy, a tagkönyvtárakat átfogó feldolgozó munkacsoport megalakítására is kísérletet tettünk.

2

2023. március 7-én az Igényes tájékozódás és tájékoztatás című, a teológiai tartalmú elektronikus információs források, adatbázisokat bemutató szakmai napunk – amelyből továbbgondolásra, kidolgozásra érdemes lenne egy, a könyvtárosok számára elengedhetetlen teológiai alapismereteket nyújtó továbbképzés; illetve

3

2023. május 9-én *Az egyházi könyvtárak mint tudományos műhelyek eredményeinek reprezentációja* című szakmai napunk, amely a Magyar Tudományos Művek Tárában való jelenlétünk, láthatóságunk mellett az online és offline könyv- és szakfolyóirat-kiadásban immár mellőzhetetlen folyamatok, azonosítók megismertetését tartotta céljának, amelyek alkalmassá teszik könyvtárainkat szolgáltatásaik bővítésére.

Ez alkalommal szintén megalakult egy munkacsoport, amely tagkönyvtáraink MTMT regisztrációját és az adatszolgáltatást kívánja elősegíteni a tagkönyvtárakkal való együttműködésben.

4

A pályázat által támogatott negyedik alkalom 2023. szeptember 19-én lesz, amikor a könyvtári adminisztratív feladatokról tervezünk eszmét cserélni, hiszen sok helyen volt vezetőváltás az elmúlt években. Az igé-nyes adminisztrációban rejlő lehetőségeket szeretnénk felmutatni, gyakorlati foglalkozás keretében tapasztalati tudást adni. Erre is hívjuk és várjuk tagkönyvtáraink régi-új vezetőit és munkatársait egyaránt.

— 2022 szeptemberében a BETH (az Európai Teológiai Könyvtárak Egyesületének) jubileumi közgyűlésére és konferenciájára került sor. Itt mutatták be hivatalosan is az egyesület alapításának 50. évfordulójára készített emlékkötetet, mely *Theological Libraries and Library Associations in Europe* címmel [magyarul: Teológiai könyvtárak és teológiai könyvtáros egyesületek Európában] a Brill Kiadónál látott napvilágot. A kötetben Bálint Ágnes az EKE működéséről, rövid történetéről ismertetést, illetve az egyházi könyvtáraknak az elmúlt száz évben felhalmozódott, tipikusan közép-kelet-európai tapasztalatairól, nézőpontjáról és jövőképeről tanulmányt írt. A BETH konferencián Bálint Ágnes a Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtárának mint rendkívüli tagnak a képviseletében, Mészáros Kornélia pedig az EKE képviseletében tervezett részt venni az eseményen, kettős szerzőségű előadással, melynek témája az EKE stratégiai terve volt. (A tervről röviden a BETH konferenciáról való beszámolójában írt Mészáros Kornélia, amelyet a frissen megjelent Hírlevél – 2023/1-2. számában lehet megtalálni, illetve konferenciánk második napján még lesz róla szó.) Végül csak Mészáros Kornélia tudott részt venni a konferencián, ezúton is köszönöm helyt-állítását, hogy a közösen eltervezett előadást sikeresen véglegesítette és megtartotta. Az előadás írott változatát januárban a BETH frissen alapított évkönyvében való megjelenésre küldtük be. Az előadás hatására az angol egyesület a saját belső tanfolyamaiban való részvétel lehetőségét ajánlotta fel (online képzésekről van szó), az Index Theologicus német teológiai bibliográfiai és immár teljes szöveget is szolgáltató adatbázis pedig az UNITAS-ból a magyar teológiai rekordok átvételére lenne kész. Ez utóbbit érdemes közösen átgondolni, megtervezni, felépíteni a közeljövőben, hogy nemzetközi fórumon is megjelenhessen és kereshetővé váljék a magyar teológiai szakirodalom.

— Szintén szeptemberben tartottuk az első elnökségi ülést, a törvény által előírt második jelenléti elnökségi ülésünk pedig június 8-án volt. A kettő között rendkí-
vüli elnökségi ülések sorozatát tartottuk, kéthetente vagy utóbb már havi rendszerességgel, összesen 10 alkalommal, online. Miért volt szükség a rendszeres egyeztetésre? Egyrészt én magam szerettem volna,

ha a protestáns presbiteri rendszer mint közösségi vezetési modell megjelenik az EKE ügyviteli gyakorlatában az elnökségem alatt, azaz megosztjuk a terheket, feladatokat, a döntésekben konszenzusra törekszünk, ami ugye sok vitát feltételez. Másfelől szeptemberben derült fény arra, hogy sürgős és hosszas egészségügyi kezelésre szorulok, emiatt sajnos nem tudtam jelen lenni több rendezvényünkön, csak az online kapcsolattartásra voltam alkalmas. Mérföldtlenül jólesett az elnökségi tagok és a titkár, a kamarás emberi és szakmai támogatása ez idő alatt, hogy valóban közösségként működtették az egyesület vezetését. Nem tudom ezt elégszer hangsúlyozni és megköszönni nekik.

— Október 25-én tartottuk az első szakmai napunkat az UNITAS megújulásáról. Köszönöm Török Beátának a szervezésben és lebonyolításban nyújtott segítségét.

— Csatlakoztunk a MKE Tudományos és Szakkönyvtári Szekciójához és az EKK-hoz, közös szervezésben került sor november 22-én egy kerekasztal-beszélgetésre a szakkönyvkiadásról. (Részletes beszámoló jelent meg róla a Hírlevél 2022/3-4. számában.)

— December 8-án tartottuk az első megbeszélést az EME és a MELTE képviselőivel a közös nyári konferenciáról, amikor a közös nap tematikáját és a három nap szerkezetét sikerült rögzíteni.

— December 12-én részt vettem az ATLA szervezésében egy konferenciaszervezésről szóló továbbképzésen.

— December 14-én megjelent az EKE Hírlevél 2022/3-4. összevont száma.

— Január 13-i elnökségi ülésünkön született az a döntés, hogy amennyiben és ameddig az elnök munkája végzésében egészségi állapota miatt akadályoztatva van, Veres Anna Mária fogja helyettesíteni az egyesületünk alapszabályának 5. § 6. bekezdése értelmében – miszerint „a hivatalban levő elnököt akadályoztatása esetén az előző ciklus végén leköszönt elnök, vagy – az elnökség felhatalmazása alapján – az elnökség egy tagja helyettesíti” –. Az elnökség támogatásáról biztosította Veres Anna Mária elnökségi tagot és titkárt az elnöki feladatok ellátásában. Februártól az idei konferencia szervezésében Veres Anna Mária járt el elnöki minőségben.

— Január 18-án részt vettem az Index *Theologicus* angol nyelvű online felhasználó-képzésén.

— Február 6-án Szomszédolás programunk keretében az Országos Széchényi Könyvtár digitalizáló műhelyét és új állandó kiállítását látogathattuk meg. Köszönöm Szalai Katalinnak a szervezésben és lebonyolításban nyújtott segítségét.

— Március 7-én az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtára adott otthont szakmai napunknak. A teológiai adatbázisokkal való beható ismerkedésen túl egy újabb szomszédolásban is részesülhettek a résztvevők, ugyanis a 24/7 órás nyitvatartásra átalakí-



tott könyvtár meglátogatása is része volt a programnak. Köszönöm Mészáros Kornélia házigazdánknek a szervezésben és a lebonyolításban nyújtott önzetlen segítségét.

— Május 9-i szakmai napunknak a Ráday Könyvtár adott otthont az újrakepített Ráday-házban. Itt szintén alkalom volt a megújult épületegyüttes megtekintésére is. Köszönöm Veres Anna Máriának a szervezésben és a lebonyolításban nyújtott szakemberi segítségét immár negyedik minőségében, házigazdaként is.

— Június 29-én megjelent az EKE Hírlevél 2023. évi, immár 20. évfolyamának összevont 1-2. száma. Köszönöm a szerzőknek, lektoroknak, szerkesztőknek a munkáját, különösen is Varga-Kohári Máriának. Remélem, a szükség szülte új küllem is elnyeri a tagság tetszését.

A tagsággal való kommunikáció csatornáit nem változtattuk, levelezőlistánkra a tagkönyvtárak munkatársai feliratkozhatnak, az EKE Facebook oldalát továbbra is Kovácsné Pázmándi Ágnes kezeli, ezúton is köszönöm a munkáját. Újdonság, hogy elindítottuk az EKE YouTube csatornáját, amelyre szándékolt késéssel ugyan, de feltesszük a szakmai napjaink, konferenciáink előadásait elsősorban azért, hogy akik nem tudtak részt venni ezeken, utólag megtekinthessék, másodsorban archiválás céljából. Csak remélni tudjuk, hogy ez nem veszi el a kollégák kedvét a rendezvényeink látogatásától! Egészen pontosan érzékeljük a tagkönyvtárakban a növekvő munkaterhek nyomását, mégis kérjük az intézményvezető kollégákat, hogy a külső és belső továbbképzések látogatását segítsék elő kollégáik számára, akiket kérünk, hogy tapasztalataikat, információikat a Hírlevélben közzétehető beszámolók révén aztán osszák meg az EKE tagságával is.

A közös érdekérvényesítés előnyeit tapasztalhattuk meg az év folyamán abban, amikor az UNITAS közös katalógusba bekapcsolni kívánt, de különböző könyvtári integrált rendszereket használó tagkönyvtárak Baranya Péter és Veres Anna Mária vezetésével együttesen tudtak fellépni szolgáltatóiknál a kommunikációs protokollok kiépítéséért. Az EKE a tagkönyvtáraktól átvállalta a *könyvtárak felőli adatszolgáltatási protokoll*, az OAI-PMH kiépítésének egyszeri díját a Monguz Kft. felé. A teljes IKR szolgáltatói kínálat jelenlegi helyzetéről összességében egyeztetésre hívjuk tagkönyvtáraink vezetőit, informatikusait arról, hogy milyen szolgáltatásokat kívánnak a közeljövőben használni, hogyan rangsorolják a funkciókat, modulokat, illetve eddig milyen tapasztalatokat szereztek a fejlesztési igényeik megvalósulásában, a hibák elhárításában. Bízunk benne, hogy a közös eszmecsere és tájékozódás mindenki számára előnyös lesz.

Az idén a BETH konferencián az EKE-t dr. Tamási Balázs, az OR-ZSE Könyvtárának igazgatója fogja képviselni, aki szintén előadással jelentkezett a córdobai konferenciára. Bálint Ágnes a BETH gazdálkodását fogja auditálni, jelentését pedig írásban küldi meg a BETH közgyűlésének.

Még egyszer megköszönöm tisztségviselő kollégáim áldozatos munkáját, az EKE-re szánt munkaórák és energia mennyiségét, különösen is Veres Anna Mária fáradhatatlan munkáját.

Kérem a közgyűlést, fogadja el beszámolómat!

BÁLINT ÁGNES
Tiszántúli Református
Egyházkerületi Gyűjtemények
EKE elnök

Közgyűlés – titkári beszámoló



Tisztelt Közgyűlés! Kedves Kollégák!

Szeretettel köszöntök mindenkit! Beszámolómban szeretném összefoglalni röviden az elmúlt év tevékenységeit. Egy esztendővel ezelőtt, amikor megválasztottak EKE elnökségi tagnak, nem gondoltam, hogy mennyi feladat vár rám ezzel a tisztséggel. Alapvető feladatomban az elnök, elnökség, a kollégák segítségét gondoltam. Azonkívül pedig, hogy igyekezzek minél jobban részt venni a közös gondolkodásban, megérteni az alapszabályzatot és az egységet erősíteni. Saját erőmhez mérten igyekeztem helytállni ezekben a hónapokban, és minden feladatot ellátni, amely a titkári feladatkörhöz tartozik, és amivel megbíznak. Köszönöm Bálint Ágnes elnök asszonynak a bizalmat, mellyel tavaly az egyesület titkárává választott. Rövid idő alatt sok minden történt, amihez alkalmazkodnom kellett, sok mindent meg kellett tanulnom, de mindenért hálás vagyok, mert ezáltal is több lettem.

A titkári munka elkezdésekor az átadás-átvétel volt az első lépés, az iratok és a feladatok átvétele után a bírósági bejegyzés következett. A folyamat sajnos a vártnál lassabban haladt, 2022 végén végül megtörtént a személyi változások bírósági bejegyzése. Időközben a CIB Bankban is megtörtént a tisztségviselők átírása. Szeretném megköszönni az előző vezetésnek, Ásványi Ilona elnök asszonynak és Kövécs Ildikó titkárnak, hogy az átmeneti időszakban segítték munkánkat.

A következő feladat az EKE irattárának teljes összegyűjtése és az egyesület székhelyén, a Ráday 28-ban való elhelyezése volt.

Az elnöki beszámolómból hallhatták, hogy 12 alkalommal találkozott az elnökség (2 személyesen, 10 online), ezeknek a gyűléseknek az előkészítése és megszervezése is szerepelt a feladataim között. 2023. január 13-án döntés született arról, hogy minden hónap utolsó péntekén 10 órától rendszeresen találkozik az elnökség. Természetesen szükség ese-

tén más időpontban is összehívható az adott helyzet vagy a megbeszélni valók függvényében. A rendszeres, előre betervezett alkalmak mind megvalósultak, és párszor előfordult, hogy a havi találkozók között is tartottunk megbeszélést. A rendszeres találkozókból és az elvégzett feladatokból is látszik, hogy az együttgondolkodás, közös munka fontos az elnökség számára. Röviden azt mondanám, hogy nagyon együttműködő, összetartó tagokból áll össze a közösség. Itt szeretném megköszöni az elnökség minden tagjának a segítséget, a bátorítást, hogy az elmúlt hónapokban mellettem álltak.

Felkérés érkezett „a kultúráért és innovációért felelős miniszter által adományozható elismerésekről szóló KIM rendelet” társadalmi egyeztetésére Szóllás Péter főosztályvezető úr megbízásából a könyvtárosi elismerések véleményezésre. Rostás Norbert könyvtári referenssel Török Beáta egyeztetett, és közvetítette az elnökség álláspontját. Igen rövid határidős felkérés volt. Javaslat született a Szinnyei-díj ismételt 6 főnek történő adományozására és az ún. „Életműdíj” létrehozására.

Megtörtént a statisztikai adatok leadása a Könyvtári Intézet KultStat Kulturális Statisztikai Adatgyűjtő Rendszerben.

Kulturális pótlék – béremelés, bértámogatás témájával kapcsolatosan is történt levélváltás az elnökség részéről a minisztérium felé.

A megvalósult programokról, a Szomszédolásról és a szakmai napokról az elnöki beszámolóban már hallottunk, magam csak a titkári feladatokhoz kapcsolódó teendőkkal szeretném kiegészíteni a tájékoztatást.

Az adminisztratív kötelezettségek közé tartozott a jelentkezési lapok összegzése, a programok háttérszervezése, továbbá az előadók megbízási szerződéseinek az előkészítése. A szakmai napokon igyekeztünk változatos és aktuális témákkal várni a kollégákat. A vendéglátó könyvtáraknak köszönjük, hogy fogadtak bennünket.

Elnökünk is említette, hogy megtörtént az EKE Youtube regisztrációja, így elkezdődött az előadások feltöltése. Az EKE honlapjára is felkerül egy link, amelyről könnyen el lehet érni az előadásokat a youtube felületen. Erre azért volt szükség, mert a jelenlévők közül többen kérték, hogy jó lenne ezeket visszanezézni, visszahallgatni, így azoknak a kollégáknak is, akik nem tudtak eljönni a szakmai napokra, lehetőséget biztosítunk az előadások megtekintésére.

Mindemellett mégis arra buzdítok és kérek mindenkit, hogy lehetőség szerint személyesen vegyenek részt a szakmai programjainkon.

Több alkalommal ültünk le a Ráday Könyvtárban Baranya Péterrel együtt tárgyalni a Monguz Kft. vezetőjével, hogy közösen képviselve az EKE Corvinát és HunTékát használó könyvtárait. Egy olyan találkozó is létrejött, ahol több könyvtár vezetője is jelen volt. Itt együttesen újra elmondtuk a kéréseinket, feltételeinket. Az EKE a tagkönyvtáraktól átvállalta a Z39,50/OAI-PMH kiépítésének egyszeri díját a Monguz Kft. felé.

Az elmúlt időszak a jelenlegi konferencia szervezésével telt, házigazdáinkkal együtt igyekeztünk mindent előkészíteni. December 8-án tartottuk az első megbeszélést az EME és a MELTE képviselőivel a közös nyári konferenciáról, azóta pedig rendszeresen tartottuk a kapcsolatot. Több alkalommal is találkoztunk online. Május 9-én itt voltunk Kecskeméten Orosz Annával, Baranya Péterrel és a MELTE részéről egy evangélikus kollégával, együtt néztük meg a helyszínt. A szervezésben, a lebonyolításban kölcsönösen segítettünk egymásnak.

Az előre nem látott körülmények indokolták, hogy az EKE-re fordított időm néha több volt a tervezettnél, ezért itt kell megemlítenem, hogy mennyire hálás vagyok munkatársaimnak a Ráday Könyvtárban, akik elfogadták és tudomásul vették, hogy vannak időszakok, amikor a munkaidőm nagyobb részét az EKE teendői teszik ki. Nekik is köszönöm a segítséget, a megértést.

Kérem a Közgyűlést, fogadja el beszámolómat.

VERES ANNA MÁRIA
Dunamelléki Református
Egyházkerület Ráday Könyvtára
EKE titkár

Közgyűlés – kamarási beszámoló

Tisztelt Közgyűlés, kedves Kollégák!

Jelentésem az elmúlt másfél évtized alatt bevált rend szerint az előző teljes – gazdasági – évre és a nyártól nyárig tartó időszak jelentősebb tételeire terjed ki.

Először az elmúlt naptári évről, 2022-ről szeretnék szólni. 2022-ben is az éves tagdíjak, 1,725M Ft képezték bevételeink alapját. Ezenfelül két támogatást kaptunk, összesen 2,364M Ft-ot. A 2023. évi kecskeméti közgyűlésre és konferenciára a Nemzeti Kulturális Alaptól nyert pályázati összeget már 2022-ben átutalták, míg az ugyancsak az NKA-nál a szakmai napok programozatunkra megítélt támogatás csak 2023-ban jelentkezik az EKE bevételei között.

2022. évi kiadásaink közel 85%-át szakmai találkozóink, konferencián való részvételeink tették ki. Ez megközelítően 3M Ft. A fennmaradó összeg egyéb működési kiadásainkra folyt. Feltűnhet, hogy informatikai kiadásaink nem voltak 2022-ben. Ennek oka, hogy az UNITAS közös katalógus megújulását célzó 2021-es pályázatunk önrészeként 2021-ben került kifizetésre ez az összeg. 2023 eddigi fő kiadásai a beszámolóim elején említett szakmai napok megrendezésének költségei. Az év jelentős kiadásai még ezután következnek, hisz a kecskeméti konferencia költségei ezután kerülnek kifizetésre, ősszel lesz újabb szakmai egész napos rendezvényünk, s ősszel kerül megrendezésre a BETH éves konferenciája is. Végezetül jelentésem utolsó gondolataként hadd kérjem a kollégákat a mindenkori kamarás nevében, hogy tiszteljük meg egymást és egymás munkáját azal, hogy a számlafegyelemre, az utalási határidőkre a jövőben pontosabban odafigyelünk. Tisztelettel kérem jelentésem elfogadását.

Tisztelt, közgyűlés! Kedves Kollégák! A jelenlegi nyugdíjtörvények szerint 2024-ben lehetőségem lesz a nyugdíjba menetelre. Szeretnék élni ezzel a lehetőséggel, így nem tudom kitölteni a 2022-ben elvállalt 3 éves EKE-ciklusom idejét. Azért, hogy utódomnak segítségül lehessenek, kértem az elnökséget, hogy a 2023. évi nyári közgyűlésen rendkívüli tisztújítás keretében fogadják el lemondásomat, és egyúttal válasszanak új kamarást.



Köszönöm a bizalmat, hogy hat ciklusra való választás alkalmával is megtisztelt az EKE elnöksége az ajánlással és az EKE tagkönyvtárai a megválasztással. Hálás vagyok azért a közel 16 évert, amit két cikluson keresztül titkárként és azóta is folyamatosan kamarásként betölthettem. Örülök, ha az EKE szakmai munkáját gazdasági tanácsaimmal és pénzügyeinek kezelésével segíthetem. 2008-as beköszöntő levelem vezérigéje a 45. Zsoltár 2. verséből szól: „... művem a Királynak szól...” Ezzel szeretnék elköszönni is.

További sok áldást és örömet kívánok az EKE-nek mint egyesületnek; a tisztséget betöltőknek sok erőt és bölcsességet; a tagkönyvtáraknak épülést az egyesület adta lehetőségekből; és könyvtáros kollégáinknak további sok szakmai és baráti szerető kapcsolatot az Egyházi Könyvtárak Egyesülésében. Terveim szerint továbbra is szeretném figyelemmel kísérni az EKE tevékenységét, és személyes jelenléttel ápolni baráti kapcsolatainkat.

OROSZ ANNA
Dunamelléki Református
Egyházkerület Ráday Könyvtára
EKE kamarás

Kamarásjelölt bemutatkozása

Kelecseny Mónika vagyok, a Sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény munkatársa. 2009 szeptemberétől dolgozom a Gyűjteményben, adminisztratív területen. A középiskolát Sárospatakon, az egyetemet Miskolcon végeztem: előbb történelem, majd politológia szakon diplomáztam.

A Gyűjteményben az elsődleges feladatomban a napi szintű adminisztráció: számlázási feladatok elvégzése, a könyvelői, könyvvizsgálói munka segítése, a levelezés előkészítése, rendszerzése, az igazgató munkájának a segítése (az éves költségvetés előkészítése, egyeztetése, benyújtása, év közbeni nyomon követése) és a honlapkezelés. Mindezek mellett pedig a pályázatok előkészítése, megírása, elszámolása. Az elmúlt 12 évben két nagy európai uniós pályázatban projektmenedzser asszisztensi feladatokat láttam el, illetve számtalan kisebb, NKA-s pályázatot koordináltam.

Részt veszek a rendezvényeink megszervezésében és megvalósításában, a műtárgykölcsönzések lebonyolításában és a gyűjteményi idegenvezetésben.

Gyűjteményünk három egységből áll: könyvtár, levéltár, múzeum. A három terület közül hozzám tartozik a levéltár: fogadom a levéltári kutatókat, előkészítem a kutatási anyagokat.

Munkahelyi feladataim mellett tagja vagyok két civil szervezetnek: az Árpád-házi Szent Erzsébet Történelmi Társaságnak és a Sárospataki Bazilikáért Alapítványnak, melynek kuratóriumi elnöke is vagyok.



Kelecseny Mónika
Sárospatak

Felügyelőbizottsági tagjelölt bemutatkozása



Dr. Schmelcz-Pohánka Éva
Pécs

1976. november 25-én születtem Zalaegerszegen. Középiskolai tanulmányaimat a helyi Zrínyi Miklós Gimnáziumban végeztem (1991–1995). Egyetemi tanulmányaimat a Pécsi (Janus Pannonius) Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán folytattam 1996 és 2001 között, ahol magyar nyelv és irodalom, valamint történelem szakos bölcsész és középiskolai tanári oklevelet szereztem. Diplomamunkámat „Török, német között vagiunk elepedve... – A magyar rendek politikai kiütkeresése a XVII. század második felében” címmel nyújtottam be. 2005-ben és 2008-ban elvégeztem az OSZK Könyvtári Intézetének *A kulturális örökség védelme 1850 előtti dokumentumok esetében I. és II.* 30 órás tanfolyamát. 2018 tavaszán a PTE Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Karon elvégeztem az információs műveltség szaktanácsadói kiegészítő szakot. Nyelvismeretem középfokú német, alacsony fokú angol, alacsony fokú latin, valamint középfokú siket jelnyelv.

2002 augusztusától a PTE Egyetemi Könyvtár munkatársa, 2008 tavaszától 2018. október 31-ig pedig a Központi Könyvtár Történeti Gyűjtemények Osztályának vezetője lettem. Munkakörömbbe tartozott a könyvtár történeti különgyűjteményeivel (többek közt a Klimó Könyvtár, a Kézirattár, a régi könyves gyűjtemény, a Vas István Könyvtár, az Országgyűlési Gyűjtemény, az egyetemtörténeti muzeális gyűjtemény) kapcsolatos feladatok megszervezése, koordinálása. 2018. november 1-jétől a Pécsi Egyházmegyei Könyvtár vezetője vagyok.

PhD-tanulmányaimat a PTE Bölcsészettudományi Kar Interdiszciplináris Doktori Iskola „Európa és a magyarság a 18–20. században” című doktori programjában végeztem el 2004 és 2007 között. Disszertációm 2011 novemberében védtem meg. Dolgozatom a következő évben könyvformátumban is megjelent [Schmelcz-Pohánka Éva: *„Boldog idők! Amikor az értelem ilyen intézményekben támogatásra lel. (...) Egyik fény gyújtja a következőt.”* A pécsi püspöki könyvtár története, 1774–1945. Pécs, 2012. (A Pécsi Egyetemi Könyvtár kiadványai, 10.)]



Az Egyesülésünk konferenciáin, szakmai napjain elhangzó előadásokról (amennyiben az előadók ehhez hozzájárulnak), videofelvételt készítünk, amelyeket utólag az Egyesülésünk youtube csatornáján teszünk közzé.

Kövesse csatornánkat!

youtube.com/@EgyhaziKonyvtarakEgyesulese



2007 tavaszi szemeszterét a grazi Karl Franzens Universitáten, továbbá egy hónapot (2007. július) Bécsben az Österreichische Nationalbibliothekben, a Stadtbibliotheken és Haus-, Hof- und Staatsarchivban töltöttem kutatói ösztöndíjjal (ERASMUS). 2011 júliusában egyhetes könyvtári gyakorlaton vettem részt a zürichi Zentralbibliothekben (ERASMUS).

A 2005/06-os tanévtől a 2021/22-es tanévig meghívott oktatóként a Pécsi Tudományegyetemen tanítottam: könyv- és könyvtártörténeti órákat (PTE Bölcsészettudományi Kar Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék, Újkortörténeti Tanszék, Történettudományi Intézet), továbbá az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola PhD-hallgatói számára a disszertáció témájának kutatásához szükséges közgyűjteményi elméleti és gyakorlati kurzusokat tartottam, utóbbit Lengvári István egyetemi levéltárigazgatóval együtt.

Tevékenyen részt vettem több kutatócsoport munkájában is: a PTE Egyháztörténeti Kutatóközpont, a PTE Egyetemtörténeti Munkabizottság (Pécs), Pécs Várostopográfiai Kutatócsoport. Alapító szerkesztőbizottsági tagja voltam 2013 és 2018 között a jubileumi évben megindított *Per Aspera ad Astra. A Pécsi Tudományegyetem művelődés- és egyetemtörténeti közleményeinek*.

Kutatási területeim: a 18–21. századi pécsi könyvkultúra és a könyvtárak művelődés- és oktatástörténeti és kultúráközvetítő szerepe a város életében, valamint a 18–20. századi helyi felsőoktatás történetének állomásai és fejlődése, továbbá általános helytörténeti témák. Szerzője vagyok egy könyvtártörténeti monográfiájának, társszerzője egy egyetemtörténeti kötetnek, továbbá hat konferencia és kettő ünnepi, és egy nyelvészettudományi tanulmánykötet szerkesztői munkálatai mellett lektorként is közreműködtem, jelentős számú tanulmányom, lexikon-szócikkem jelent meg. 2002 és 2022 között számos konferencia, könyvészeti és egyetemtörténeti kiállítás szervezője, továbbá tudományos szimpózium előadója voltam.

A PTE Egyetemi Könyvtárban a MOKKA-R intézményi kapcsolattartója voltam, valamint 2012 óta az MTA Könyvtörténet Munkabizottságának, valamint az MTA PAB Neveléstörténeti Munkabizottságának a tagja vagyok.

Könyvtártörténeti monográfiám a Pécsi Tudományegyetem „2014. Év Kiemelkedő Publikációja Díj”-át kapta. 2015-ben az egyetemen végzett tudomány-szervezési munkámért az MTA PAB Tudomány-szervezési Díjjal jutalmazott. 2017 őszén az általam vezetett Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont Történeti Gyűjtemények Osztálya munkáját az anyaintézmény „Az Egyetemi Kultúráért Díj”-jal jutalmazta.

Készült: Pécsset, 2023. május 31-én.

Digitális és mesterséges és intelligens

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése, a Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete és az Egyházi Muzeológusok Egyesülete 2023-as közös konferenciájának Kecskemét adott helyt. Az egyesületek szokásainak megfelelően az első – szakmai – napon plenáris előadásokat hallgattunk. Témái idén a digitális bölcsészet és mesterséges intelligencia voltak, melyeket a felkért előadók különböző aspektusokból közelítették meg.

Koltai András, a MELTE elnöke *Digitális kihívások az egyházi gyűjteményekben* címmel foglalta össze az egyházi könyvtárak, levéltárak és múzeumok előtt álló feladatokat. Előadását teológiai és történeti bevezetéssel kezdte, hangsúlyozva, hogy a könyvek terjesztése az egyház evangelizáló tevékenységének is részét képezi, a gyűjtemények kulturális céljukon kívül missziói célt is szolgálnak.

Koltai két jövőbeni kihívást azonosít az egyházak tárgyi-, irat- és dokumentumhagyatékának kezelése kapcsán: a centralizációt és a digitalizációt. A centralizáció kérdése a demográfiai változásokkal áll szoros kapcsolatban. A különböző egyházi testületek korábban maguk gondoskodtak múltjuk emlékeinek megőrzéséről, ma viszont ez már nem mindenhol biztosítható. Erre jelenthet megoldást a centralizáció, a könyvtári, levéltári és muzeális dokumentumok és tárgyak központosított gyűjtésének megszervezése.

A digitalizáció kapcsán három lépésre osztotta az előadó a gyűjtemények előtt álló feladatokat: első lépésként a segédletek digitalizálásával az állományt leíró, szabványos, nyilvános adatbázist kell a kutatók rendelkezésére bocsátani. Ezt követően a metaadatok után maguk az őrzött dokumentumok is váljanak digitálisan elérhetővé. Utolsó lépésként a digitálisan keletkezett dokumentumok – fájlok, e-mailfiókok, iratkezelő rendszerek, egyedi alkalmazások, web-tartalmak – archiválását jelölte meg.

Ezen szolgáltatások kialakítása – mint Koltai hangsúlyozta – igen költségigényes, kiépítésükhöz, fenntartásukhoz a maitól jelentősen különböző képességekkel rendelkező szakembergárdára van szükség, azonban a legfontosabb prioritást a változásban az emberi kapcsolatok megőrzésében jelölte meg.

Takács Dániel, az ELTE ÁJK könyvtárvezetője *Mesterséges micsoda* című előadásában a mesterséges intelligencia mibenlétét taglalta. Rögtön felvezetőjében fontos kérdést vetett fel: bár az elnevezés alapján joggal feltételezzük, hogy gondolkodó eszről van szó, ez nem helytálló. Amikor mesterséges intelligenciáról beszélünk, egy 5-10 éve rendelkezésre álló, folyamatosan fejlődő technológiáról van szó. A nagy nyelvi modell fő célja, hogy 100 trillió paraméter – egy 100 trillió szónyi szövegből álló adatbázis – alapján valószínűséget számoljon. Adott kérdés kapcsán azt vizsgálja, hogy milyen valószínűség szerint követik egymást a szavak. Ebből következik az is, hogy új tartalom előállítására képtelen.

A mesterséges intelligenciában rejlő lehetőségek leginkább készülékek vezérlésére, bonyolultabb, ugyanakkor speciális szakértelmet nem igénylő feladatok gyors elvégzésére – például plakátok, videók, hírlevelek, Facebook-oldalak gyártására – alkalmazhatók, a későbbiekben pedig alkalmassá válhat majd komplikált, időigényes referenzkérdések megválaszolására is.

Könyvtári felhasználásához elengedhetetlen a megfelelő számítástechnikai háttér, valamint a rendezett, jó minőségű adatbázisok megléte. Működési jellegeből adódóan idővel alkalmassá válhat plágiumkeresésre, segítheti a könyvtári tájékoztatást, és részt vehet a könyvtári programok támogatásában is.

Almási Zsolt, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Karának oktatója *Digitális bölcsészet, képgenerálás, műalkotás és archiválás* című előadásában a szövegekből való műalkotás generálásának folyamatát járta körbe. Ennek során a nyelvi modell a statisztikák alapján nem szöveget, hanem képpontokat generál. Almási előadásának fő kérdése, hogy tekinthető-e egy így készült alkotás műalkotásnak.

Az alkotási folyamat szempontjából vizsgálva a képek készítését, a művész még mindig az ember, az algoritmus pedig csak eszköz. Az ember által megfogalmazott szöveg alapján indul el a képgenerálás, a finomhangolását, az elkészült verziók közötti szelekciót, az utómunkát azonban nem foglalja magában a folyamat, ezt továbbra is az alkotó végzi. A produktum szempontjából vizsgálva a kérdést, a képgenerálás során az eszköz nincs a művész felügyelete alatt, a kép születésének folyamatára nincs befolyása. Hangsúlyozta, hogy ugyanez a helyzet a digitális fényképezés során is, ahol például a szenzor és a fényképező elektronikájának működésére nincs befolyása a fényképésznek, és a hagyományos alkotási módok során is nagy szerepet játszik a véletlen. Az Almási által felvetett utolsó szempont a felhasználói közösségeket érintette: véleménye szerint maga a művészeti piac az, mely eldönti, hogy mi művészet és mi nem.

Kómár Éva, a Magyar Nemzeti Múzeum munkatársa *Múzeumok az online térben, lehetőségek és kihívások* című előadásában a múzeumok számára az internet nyújtotta lehetőségeket mutatta be. A témát két irányból közelítette meg: a gyűjteményeket a kutatók, érdeklődők számára online is rendelkezésre kell bocsátani, ehhez pedig minőségi tartalomra (jó minőségű médiatartalom, jó leírások, leíró adatok adatbázisba szervezve) van szükség. A másik irányt a virtuális túrák, virtuális kiállítások jelentik az érdeklődők, virtuális látogatók számára.

Mint hangsúlyozta, komoly fejlődésen ment keresztül az az eszközállomány, mely az intézmények rendelkezésére áll: a közösségi média felületei kommunikációs szakemberek kezében hatékony muzeológiai eszközként működhetnek: a Magyar Nemzeti Múzeum *Magyar Menyasszony* kiállítását komoly



Koltai András



Takács Dániel



Almási Zsolt



Kómár Éva



Bánki Zsolt



Szerényi Ildikó

közösségi gyűjtés kísérte, melynek során 10.000 fénykép került a kollekcióba! Ugyancsak kibővülnek a múzeumok lehetőségei a virtuális valóság felhasználásával. Segítségével olyan kiállítások állíthatók össze, melyek a valóságban soha nem léteztek. Rendelkezésre áll továbbá a kiterjesztett valóság eszköze, mely egyes helyszíneken például régi fotók bemutatását is lehetővé teszi. Eszközként használhatja a muzeológus a digitális történetmesélést és a gamifikációt, a múzeumi tudásközvetítés játékosított bevezetését is.

A mesterséges intelligencia alkalmazása kapcsán több lehetőséget említett az előadó: ha az egyes látogatók saját virtuális gyűjteményt alkothatnak, amelyet később online elérhetővé tesznek számukra, az így nyert statisztikai információk segíthetik a későbbi kiállítástervezést is. Használhatóak múzeumi keretek között a chatbotok is: a látogatók egyénre szabott választ kaphatnak tőlük a kiállítással kapcsolatos kérdéseikre. Hasznos lehet az AI a múzeumi feldolgozó munka során is: segítheti például műtárgyak azonosítását, kategorizálását, de akár a restaurátori munka során rekonstrukciók készítésére is alkalmazható.

Bánki Zsolt a Magyar Nemzeti Levéltár Informatikai és Innovációs Igazgatóságának munkatársa *A névterek mint a hiteles tudás forrásai* című előadásában a névterek mibenlétével, valamint az MNL saját földrajzi névtér-projektjével ismertette meg a hallgatóságot.

Bánki röviden meghatározta a név–névtér fogalmakat, névként a kizárólag önmagukkal azonos, egymással összekeverhetetlen entitásokat, névtérként a neveket tartalmazó tudásszervező rendszert értve. Ezt követően bemutatta a különböző névtértípusokat, valamint a legfontosabb hazai és nemzetközi példákat.

Az MNL névtérprojektjéről szólva hangsúlyozta, hogy egy évtizedes múltra visszatekintő munkáról van szó, melynek keretein belül személy-, testület- és földrajzi névtér is épül. A földrajzi névtér kapcsán beszélt az adatmodell kiválasztásának szempontrendszeréről, valamint röviden bemutatta magát a munkafolyamatot is. Adatbázisuk elkészültével egy hiteles adatokat szolgáltató, önállóan is kereshető, ugyanakkor a levéltári adatbázisokba is beépülő, nagy, flexibilisen használható korpusz jön majd létre.

A szakmai nap utolsó előadását **Szerényi Ildikó**, a Magyar Nemzeti Levéltár Informatikai és Innovációs Igazgatóságának munkatársa *Önkéntesek és a mesterséges intelligencia* címmel tartotta meg. Az általa bemutatott projekt célja az 1828. évi összeírás 170.000 oldalnyi összeírólapjának feldolgozása volt. A levéltár két levéltáros segítségével 400 oldalt írtott át az adatbázisból, ezzel tanítva a projekthez használt Transkribus-platfomot. Az így létrehozott adatbázissal a teljes adatmennyiség 30%-át felismeretve, 70 önkéntes segítségével validáltatták a kapott eredményt, melynek segítségével véglegesítették a teljes adatbázis feldolgozásához létrehozott modellt. Munkájuk eredménye egy 2,8 millió névből és a hozzájuk tartozó gazdasági adatokból álló, online kereshető adatbázis lett.

Az MNL önkéntesprogramja 6 héten keresztül tartott. Résztevőit online toborozta és képezte a feladatra a levéltár. Szerényi Ildikó beszámolt arról, hogy az önkéntesek jelentős része az értelmiségiek köréből került ki, a projekt kezdetekor már rendelkezett paleográfiai ismeretekkel és átírási tapasztalattal. A résztvevők élvezték a munkát, motiváltak voltak annak végzésében. Az így elkészült munka a Magyar Nemzeti Levéltár online adatbázis-platfomján érhető el.

Pictory – videó létrehozása szöveg alapján (<https://pictory.ai/>)
 Jasper – brad és tartalomépítő (<https://www.jasper.ai/>)
 Murf AI – beszédgeneráló (<https://murf.ai/>)
 Lovo – beszédgeneráló (<https://lovo.ai/>)
 Speechify – beszédgeneráló (<https://speechify.com/>)
 Hitpaw – AI videó és fotószerkesztő (<https://www.hitpaw.com/>)
 Fireflies – jegyzőkönyvek és összefoglalók készítése (<https://fireflies.ai/>)
 Tidio – AI chatbot (<https://www.tidio.com/>)
 Deepl – fordító (<https://www.deepl.com/translator>)

DR. KOVÁCS ÁRON

Sárospataki Református Kollégium
 Tudományos Gyűjteményei Nagykönyvtára



A könyvtári szekcióülésről

Egyházi Gyűjtemények Konferenciája
Kecskemét, 2023. július 3–5.



Az EKE éves közgyűlésének és konferenciájának vendéglátója idén nyáron a Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára és Levéltára volt. A találkozó, amelyre július 3. és 5. között került sor, rendhagyó volt, mert az EKE azt társszervezeteivel, a MELTE-vel (Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete) és az EME-vel (Egyházi Muzeológusok Egyesülete) közösen szervezte meg, s a három egyesület ugyanott és ugyanakkor tarthatta meg összejövetelét.

A második nap délelőttjén közös konferencián gyűltek össze a résztvevők, a harmadik napon, július 5-én, szerdán, ezzel ellentétben, szakmai délelőttre került sor. Ekkor külön szekcióüléseken találkoztak egymással a könyvtárak, a múzeumok és a levéltárak képviselői. Ez nem egy tematikus délelőtt volt, hanem

arra adott lehetőséget, hogy az előadók bemutassák egy-egy gyűjtemény küzdelmeit, nehézségeit, erőfeszítéseit, de örömeit és sikereit is, amiből mindig lehet tanulni.

Nagy öröm és gazdagodási lehetőség volt ugyanis most is, hogy a délelött hét előadásában újra betekintést nyerhettünk egymás munkájába. Az egyesület életében nagy jelentősége van ezeknek a „közösbe tett” tapasztalatoknak, nehézségeknek, örömöknek. Megosztásainkon keresztül jó példákat adhatunk egymásnak, biztatjuk és megerősítjük egymást. Arra is kaptunk bátorítást, hogy a tapasztalt, de megküzdött nehézségekről, a megoldott problémákról, az elért sikerekről hallva adott esetben merjünk tanácskéréssel is fordulni egymáshoz.

A szakmai délelőttnek ebben a rövid összefoglaló ismertetésében az elhangzott előadásoknak mindössze néhány olyan részletét szeretném kiemelni, amelyek mindenkit biztathatnak a teljes előadások meghallgatására, illetve újrhallgatására. **Ezek az egyesület youtube csatornáján érhetők el: <https://www.youtube.com/@EgyhaziKonyvtarakEgyesulese>**

A könyvtári szekció **szerda délelőtti együttlétén**, amelynek a Református Internátus díszterme adott helyet, az első előadó a Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtárának és Levéltárának képviselőjeként házigazdánk, **Bán Magdolna** könyvtárvezető volt. Előadásának címére utalva: *Ami összeköt minket: Egy gyülekezeti könyvtár jelene és jövője* megosztotta a jelenlévőkkel, hogy hónapok óta azon dolgozik, hogy itt most, ezen a találkozón mindenkit összekössön. Elmondta, hogy lassan körvonalazódott csak számára, hogy mit is szeretne a résztvevőkkel a kecskeméti gyűjteményekkel kapcsolatban tapasztalatai alapján megosztani, hiszen az előző napon már lehetőség volt egy előzetes ismerkedésre: a konferencia résztvevői meglátogathatták és megtekinthették a Könyvtárat, a Levéltárat és a Ráday Múzeumot.

Amit előadásában Bán Magdolna elsősorban kiemelt és hangsúlyozott, az a bátor döntések, odaadó szolgálat és nyitott, párbeszédre kész együttműködés nyomán végbemenő változás, újjászületés volt. Ezt szemléltette saját könyvtárának példájával, amely a város legrégebb és egyben első nyilvános könyvtára is, értékes, megtekintésre és megismerésre méltó gyűjteménnyel. Bár figyelemre méltó jogi állománnyal rendelkezve szakkönyvtárnak is tekinthető, ma már inkább gyülekezeti könyvtárnak vallja magát.

A konferencia házigazdája előadásában megosztotta a résztvevőkkel azt az utat, amit a negyven évig, úgy mond „Csipkerózsika álmát alvó” könyvtár csekélynek mondható olvasótáborával megtettek. Sőtét, komor helyiségekkel, egy folyamatos átalakító-bővítő-fejlesztői munkának, pályázásoknak, és sok bátor döntésnek köszönhetően minden újjáéledhetett. Bán Magdi célja mindvégig az volt, hogy „amit ő lát ebben a gyűjteményben, azt másoknak is meg kell tudni mutatni”: gyülekezeti tagoknak, munkatársaknak, az egyházmegye lelkészeink, hitoktatóinak.

Arra biztatott mindenkit, hogy minden lehetőséget, ami kínálkozik, ragadjon meg, éljen vele. Bátornak és merésznek kell lenni, mert ha egy lehetőséget elszalasztunk, nem biztos, hogy másik fog jönni. Hangsúlyozta példával illusztrálva azt is, hogy mennyire fontos a kapcsolatépítés, a barátság, a kollegialitás, a közeledés egymás felé, amiből tudunk rendszeresen



Bán Magdolna



Kádárné Zsoldos Edit

építkezni, töltekezni. Megfogalmazta, hogy azt kellene kicsiben is tenni, amit az EKE-ben nagyban próbálunk. Előadásának lezárásaként megvallotta, hogy ha nem kapott volna olyan sokat az EKE-től az elmúlt 20 évben, a konferencia sem szerveződött volna ide. Kifejezte ezért őszinte háláját.

A délelőtti együttlét második előadója a hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor Református Gimnáziumot és Szathmáry Kollégiumot képviselő **Kádárné Zsoldos Edit**, igazgatóhelyettes, könyvtáros volt. Ő a *Hódmezővásárhelyi Református Egyházi Gyűjtemény alapításáról* beszélt a konferencia résztvevőinek. Hét évvel ezelőtt kezdődött, nevéhez kötődő program munkájáról és eredményeiről számolt be, amelynek során a három fenntartott iskola intézménye, a parókiái könyvtár, valamint a kollégium könyvtára kialakulhatott. Előadásában Zsoldos Edit – Bán Magdihoz hasonlóan – szintén feltárta azt a sok erőfeszítéssel, sok feldolgozó és átalakító munkával járó, de örömteli felfedezéseket is tartogató utat, amit eddig megtettek, s ami még nem ért véget. Nekik negyven évet kellett helyre tenni, s a tavalyi évben a 0-ig el kellett jutni ahhoz, hogy lehetőségük legyen a „nagyot gondolásra”. Most elérkeztek ahhoz a ponthoz, hogy gyűjtemény és nyilvános magánlevéltár lehetnek, s hogy „pluszban” vannak, és előre mennek.



Oszláncki Krisztina



Baloghné Vida Irén



Violáné Bakonyi Ibolya



Schilde René

A harmadik előadó **Oszláncki Krisztina**, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Tittel Pál Könyvtárának főigazgatója volt Egerből. Előadásában úgy mutatta be saját, az EKE-hez frissen csatlakozott könyvtárát, mint *modern könyvtárat barokk környezetben*. Időben távolabbról indult, hogy megmutassa az olykor viharos évtizedeken keresztül vezető utat mérföldkövekkel, nagy megújulásokkal, amelyen haladva végül megérkeztek az EKE-hez, az EKE-be. Beszült a könyvtár névadójáról, Tittel Pálról is, aki egy tudós egri pap, matematikus és csillagász volt, s aki teljes mértékben képviseli könyvtárunk szívét-lelkét, s a szándékot, amit ők is szeretnének képviselni. Előadása végén Krisztina bemutatta munkatársi csapatát, kiemelve közülük Gál Tibor kollégát, a könyvtár főigazgató helyettesét, aki 36 éve oszlopos tagja a könyvtárnak, s akinek szavával zárta a Tittel Pál Könyvtár bemutatását: „A nagy múltú épületben, az egyetemi szellemiséget menyegyzeti freskóival is sugárzó Líceumban a Tittel Pál Könyvtár elkötelezetten, hittel, nyitottan, tervekkel és reményekkel fordul a jövő felé.”

A könyvtári szekció délelőtti együttlétének negyedik előadója **Baloghné Vida Irén** könyvtáros, a Tiszántúli Református Egyházkerületi Nagykönyvtár és Teológiai Szakkönyvtár munkatársa volt Debrecenből. Előadásának a *KönyvSERrel: Periodikumok nyilvántartásának modernizálása a Debreceni Református*

tus Kollégium Nagykönyvtárában címet adta. A folyóirat-feldolgozásra láthattunk ötletet is adó jó példát. A megelőző előadásokhoz hasonlóan Irén is egy utat tárt fel a jelenlévők számára mindazokkal a lépésekkel, amelyeket a folyóirat-feldolgozás területén egy hatékonyabb olvasószolgálat érdekében megtettek. 2022-ben egy továbbképzésen való részvételt és különböző előkészületi munkákat követően a könyvtár egész folyóirat-állományára kiterjesztve a SER folyóirat modul teljes bevezetésére került sor. Hangsúlyozta, hogy minden fejlesztésük az olvasókért van. Nekik szeretnének naprakész információkkal szolgálni. Vida Irén abban is kapcsolódott az előtte szólókhoz, hogy a Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtárának is vannak még egyéb, hosszú távú tervei.

Az ötödik előadó **Violáné Bakonyi Ibolya**, a Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium és Kollégium Könyvtárának vezetője volt Csongrádól. Előadását, amelynek az „*Estve siralom... reggel öröm...: Hírek a Csokonaiból*” címet adta, egy Ágh István verssorral kezdte, ami az előtte szólókat hallgatva jutott eszébe, s amelyet saját könyvtára helyzetére is tudott vonatkoztatni: „*kicsi hízót ölünk, kicsi lábásba főzünk, kicsi életet élünk édesem*”... Bakonyi Ibolya kifejezte háláját az EKE vezetőségének megtisztelő felkéréséért, mert a kollégákkal, akik eddig jórészt siralmakat hallhattak tőlük, most örömeiket is megoszthatott. Könyvtárunk

múltjáról és jelenéről mesélve – amely az első nyilvános könyvtár a megyében, s amely az egyetlen látogatható muzeális gyűjteménnyel rendelkezik –, Ibolya egy iskolai könyvtár alapvető feladatait is fontosnak tartotta megfogalmazni, mert ezen a téren sok sztereotípiával találkozhatunk. Meglátása szerint kultúráközvetítőnek kell lennie, támogatnia kell a tanulást és a pedagógusok munkáját, meg kell ismertetnie és közvetítenie kell az egész könyvtári rendszer szolgáltatásait. Javítani tudja továbbá a szövegértési eredményeket, amivel hozzájárulhat a tanulók társadalmi eredményességéhez. A jó iskolai könyvtár emellett közösségi térként is funkcionál, segíti az esélyegyenlőség megteremtését és a szociokulturális hátrányok leküzdését. Jövőbeli terveik közül kiemelte a „Csokonai 250”-et, amelynek megvalósításához – történelmi emlékhelyként – támogatásban is részesültek. Ehhez az emlékévhöz egy kiállítás és egy konferencia fog kapcsolódni, valamint a könyvtárról egy prospektus kiadása is, amelyben be tudják majd mutatni a nagykönyvtár kincseit.

Violáné Bakonyi Ibolya előadását **Schilde René** történész, könyvtári munkatárs beszámolója követte Páparól, a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeinek Könyvtárából. Előadásában, amelynek a *Petőfi 200: Múlt és jelen találkozása a DRETTY Könyvtárban* címet adta, egy, az idei Petőfi-emlékévben különösen is aktuális, mintaértékű projektet mutatott be. A pápai könyvtárban egy kiállítást valósítottak meg *Én középszerű ember nem leszek – Petőfi arcai* címmel, amely a Petőfi emlékév más kiállításaihoz hasonlóan szintén nem a költő teljes életpályájára, hanem különböző életszakaszaira fókuszált. Pápan a pápai időszakra összpontosítottak, a pápai diák Petőfit igyekeztek bemutatni, aki 18 évesen, fiatal felnőttként érkezett a városba, s egy teljes tanévet töltött ott. Nem annyira közismert arcvonásait kívánták felvillantani, hanem sokkal inkább humorát, műfordítói tevékenységét emelték ki. Schilde René egy Tóth Mátétól kölcsönzött idézettel alátámasztva hangsúlyozta, hogy a kiállításszervezés a könyvtárban bár sajátos kihívás, de időszerű és nagyon fontos feladat: „A könyvtár egy olyan nyitott, sokdimenziós kulturális közösségi tér, amelyben a tartalmak okán találkozások sokasága, a találkozások nyomán pedig értékteremtés zajlik.” A kiállítás megtervezése során a fiatalokra is gondoltak, őket is igyekeztek megszólítani Petőfi életpéldáján keresztül. Választ keresve arra a kérdésre, hogy sikerült-e elérni célkitűzéseiket, meg tudott-e valósulni e kiállításon keresztül könyvtárukban a múlt és a jelen találkozása, s meg tudták-e szólítani a fiatalokat is, René többek között egy református lelkész hittanosi nevében is megfogalmazott blogbejegyzését emelte ki: „A kiállításon találtunk egy ab-



Bálint Ágnes

lakot a múltra, kinyitottuk és nem áporodott dohszag csapott meg minket és a gyerekeket, hanem a múlt sok erővel teli szele, s a valahová, valakihez, közösséghez és életlétáshoz tartozás illata.”

Az éves közgyűlés és konferencia **szerdai napjának** szakmai délelőttjét az EKE elnöke, **Bálint Ágnes** zárta *A stratégiai munkacsoport beszámolójával*. Ez a múlt elnöki ciklusban megalapult munkacsoport a saját könyvtárak problémáin felülkerekedve, a kudarcokat, befulladt projekteket is megbeszélve, a közös gondolkodásnak, nagyobb távlatban gondolkodásnak, nagyot gondolni merésnek, s egy közös jövőkép kialakításának lett a helye eszmecserékkel, vitákkal, ötletekkel. A koronavírus járvány is megerősítette a szükségességét, amelynek során meg lehetett tanulni az online együttműködést. A munkacsoport fontosnak tartja a gyűjteményekben meglévő tudás megosztását, s annak közvetítését az EKE-ben, valamint szakmánk és tevékenységünk nagyobb, jobb társadalmi megbecsülésének szorgalmazását, előmozdítását. Igyekszik olyan fórum lenni, ahol elért és el nem ért célokról egyaránt nyíltan lehet beszélni, s azokat közkinccsé is lehet tenni.

Gál Tibor Szinyei József-díjas

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Tittel Pál Könyvtárának főigazgató-helyettese Szinyei József-díjat vehetett át augusztus 20-a alkalmából a Pesti Vigadóban.

A kultúráért és innovációért felelős miniszter által alapított elismerés évente két, a könyvtártudomány területén hosszabb időn át kiemelkedő, magas színvonalú szakmai tevékenységet végző szakembernek adományozható.

Vitályos Eszter miniszterhelyettes asszony köszöntőjében kiemelte, hogy a kitüntetettek munkája közösségük számára nagy jelentőséggel bír. Akár életeket és sorsokat fordítanak a helyes irányba, és őrzik, művelik, tanítják a magyar kultúrát.

Gál Tibor 36 éve dolgozik az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem és jogelőd intézményei szolgálatában.

A könyvtár és az egyetem több mint három évtizedes múltra visszatekintő fejlődésének minden állomásánál jelen volt. Szakmai elhivatottsága, a fenntartó és a felsőoktatási intézmény iránti elkötelezettsége, kitartása példaértékű. Az egyetemi könyvtár fennállása során számos kihívásnak tett eleget, rugalmasan alkalmazkodott a változó felsőoktatási környezethez.

Főigazgató-helyettes úr munkája során kiemelt szerepet kap a gyűjteményharmonizáció, a fenntartó oktatási-kutatási céljaihoz illeszkedő állományfejlesztés, a költséghatékony modernizáció a szolgáltatásmenedzsmentben. Kitüntetett figyelemmel koordinálja az intézmény- és Líceumtörténeti gyűjtemény gyarapítását, amely az Egyetem múltjának és jelenének méltó tükre. 2007 óta a Hittudományi Főiskola könyvtárát is gondozza, ahol munkája révén kiváló kapcsolatot alakított ki az Egri Főegyházmegye minden szervezeti egységével, kiemelten a Főegyházmegyei Könyvtárral. Oktatás- és kutatástámogatási tevékenysége a hazai egyetemek, szakkönyvtárak és szakmai szervezetek körében is elismert, közülük sokan aláírták a kitüntetésre való felterjesztését. Ezúton is hálásan köszönjük az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének támogatását!



Szakmai tudásán és értékein túlmenően kiváló kutató, publikációk és nagyszerű művelődéstörténeti előadások szerzője, magával ragadó stílusú előadója. A Líceum épületének, valamint építészeti és képzőművészeti kincseinek szakavatott ismerője. Otthonosan mozog orvostörténeti témákban, magas fokú angolnyelv- és kultúraismeretét pedig jól jellemzi, hogy szabadidejében elkészítette Shakespeare *Szentivánéji álom* című művének fordítását.

A kitüntetéshez szívből gratulálunk, további sikereket, jó egészséget kívánunk! Munkájára Isten áldását kérjük!

Főigazgató-helyettes úr a Tittel Podcastben és a Könyvjelző című könyvtári magazinműsorban beszél kitüntetéséről.
<https://uni-eszterhazy.hu/konyvtar/tittel-unnep>
<https://uni-eszterhazy.hu/konyvtar/konyvjelzo---a-tanev-kezdeten>

Gál Tibor



In memoriam Boda Miklósné dr. Szepes Zsuzsanna



Boda Miklósné
dr. Szepes Zsuzsanna

Életének 82. évében, 2023. május 23-án váratlanul elhunyt Boda Miklósné dr. Szepes Zsuzsanna Szinnyi József-díjas könyvtáros, a Pécsi Egyetemi Könyvtár (később Janus Pannonius Tudományegyetem Központi Könyvtára) osztályvezetője, a kaposvári Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola Könyvtár Tanszékének vezetője, a Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola és a Pécsi Egyházmegyei Könyvtár korábbi igazgatója, a Magyar Könyvtáros Egyesület Baranya Megyei Szervezetének alapító tagja és titkára, valamint az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének tiszteletbeli tagja. Pintér László Boda Zsuzsa pályatársa, a Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Kar nyugalmazott könyvtárigazgatója így írt megrendülten: *„Kedves, mindenki által csak Boda Zsuzsaként ismert tudós könyvtáros kollégánk mostantól az örök könyv- és katalógusmezőkön dolgozik tovább.”*



A fiatal Boda Zsuzsa az 1970-es években

Immár fél éve annak, hogy elköszöntünk tőle a Pécsi Köztemető kápolnájában, mely szűknek bizonyult a hozzátartozók, a kollégák és a barátok gyászában osztozni kívánók befogadására. Nem csoda, hisz Zsuzsa emberként és szakemberként egyaránt nem akármilyen kincsekkel gazdagított bennünket, nem akármilyen könyvtáros évek, évtizedek emlékével távozott az élők sorából.

Szepes Zsuzsanna Márta 1941. március 5-én látta meg a napvilágot Pécsen, dr. Szepes László jogász és Kiss Gizella laborasszisztens gyermekeként. Értelmiségi családban nőtt fel, testvére ifj. Szepes László kémikus, egyetemi tanár. Középiskolai tanulmányait a helyi Leőwey Klára Gimnáziumban végezte 1955 és 1959 között. Orvosnak készült, de kitűnő tanulmányi eredményei ellenére „hittanos mivolta” miatt – noha két helyre is beadta jelentkezési lapját –, az egyetemen nem kezdhetette meg tanulmányait.

Egy év kórházi munka után, 1960. december 1-jétől 38 éven keresztül dolgozott a Pécsi Egyetemi Könyvtárban, végigjárva a ranglétrát a segédkönyvtárostól az osztályvezetőig. Feldolgozó könyvtárosként kezdett, majd az olvasószolgálaton folytatta munkáját szakreferensként, a nyelv- és irodalomtudomány és a könyvtár gyűjtőkörébe eső művészeti ágak tárgyköréből.

Könyvtárszakmai ismereteinek hiányát példamutató szorgalommal igyekezett pótolni. 1964-ben középfokú könyvtárosi végzettséget szerzett, majd ezt követően 1965-ben levelező tagozatra felvételt nyert az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának magyar–könyvtár szakára, ahol 1971 nyarán egyetemi diplomát szerzett. Orosz és latin nyelvtudással rendelkezett.

1974 és 1994 között a Pécsi Egyetemi Könyvtár olvasószolgálatának vezetője lett, ahol jelentős szerepe volt a Pécsi Egyetemi Könyvtár 1988-as megújulásában, épületbővítésében és olvasószolgálatának korszerűsítésében. 1994 és 1998 között a Tudományos Titkárság és a Különgyűjteményi Osztály vezetője lett.

Rendszeresen tartott a Klimó Könyvtár bemutatásával összekötött könyvtárismereti foglalkozásokat középiskolásoknak, könyvtárhasználati órákat az egyetemistáknak.



Boda Miklósné a Pécsi Egyetemi Könyvtár új, Szepesy Ignác utca 1. számú épületében (1989)¹

1998-ban felkérést kapott Kaposvárról a Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskolai Könyvtár Tanszékének vezetésére, ahol 1999 tavaszáig négy szaktantárgyban oktatott.

Boda Miklósné dr. Szepes Zsuzsanna 1999 és 2012 között volt a Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola Könyvtárának könyvtárosa. A Hunyadi utca 11. szám alatti egyszobás főiskolai könyvgyűjtemény problematikus helyzetével már egyetemi könyvtárosként megismerkedett: „főhivatású munkaidőn” túl segítette a munkálatokat, mindenféle ellenszolgáltatás nélkül.

1999-től dr. Cziglányi Zsolt korábbi rektor megbízására egy személyben megszervezte a főiskolai bibliotékát korlátozottan nyilvános könyvtárként: főhivatású egyházi könyvtárossá lett. Hatalmas munkája révén a főiskolai szakkönyvtár 2005. szeptember 10-én egy tetőtér-beépítéssel háromemeletes, 347 m², szabadpolcos termet, galériás olvasótermet is magába foglaló helyszínen nyitott meg, a hajdani Szeminárium (Papnövelde utca 1.) belső udvarának északi, impozáns épületében. Zsuzsa szakkönyvtárosi elhivatottságát alátámasztandó beiratkozott a hittudományi főiskolára, ugyanis szakmai feladatainak lelkiismeretes ellátásához fontosnak tartotta a vallástudomány minden szakterületének behatóbb megismerését, amely tudását a későbbi szaktájékoztatásaiban az olvasók hasznára fordíthatta.

A nem kevés főiskolai feladatai mellett Mayer Mihály megyéspüspök (1989–2011) 2001. július 1-jével őt nevezte ki az akkor még a Szent Ferenc Plébánia-templomban található Pécsi Egyházmegyei Könyvtár első világi vezetőjének, amely pozíciót 2012-ig töltötte be.

¹ A kép forrása: PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont – Pécsi Egyetem történeti Gyűjtemény. Jelzet: F.2010.368.22



A Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola Könyvtára 2011-ben az Egyházi Könyvtárak Egyesülete pécsi közgyűlésén²



Boda Zsuzsa szeretett bibliotékái
1–2/ A Pécsi Egyetemi Könyvtár Szepesy Ignác utca 1. és 3. számú épülete, 3/ a Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola Könyvtára a régi Szeminárium épületében, 4/ a Pécsi Egyházmegyei Könyvtár első épülete a Ferences templomban

Boda Zsuzsa mindent, ami egyáltalán lehetséges volt, megtett azért, hogy hasznosuljon a nehezen megközelíthető állomány. 2001 nyarától általa folyamatosan napirenden volt a gyűjtemény méltó és a használhatóságát biztosító épületbe költöztetésének ügye, esetleges összeolvasztása a főiskolai könyvtárral. Addig is az olvasói igényeket figyelembe véve a társbibliotéka II. vatikáni zsinat utáni állományát helyben használatos különgyűjteményi letétként áthelyezte a főiskola könyvtárába.

Boda Miklósné dr. Szepes Zsuzsanna 2012-ben, 72 évesen köszönt el az összetett, sok szép eredménnyel, de nem kis gonddalal is járó feladatkörétől. Ezzel tulajdonképpen az 52 éven át gyakorolt foglalkozásától is elköszönt, de nem a könyvtáros közéletben való részvételtől.

A Pécsi Egyházmegyei Könyvtár 2020 és 2021 közötti új épületben való újrendezése során a könyvtárszakmai feladatok megtervezésében – mint a pécsi egyházmegyei bibliotéka korábbi történetének és az állományának legjobb ismerője – segítette könyvtárosutódai munkáját, tevékenyen részt vett a tervezési és logisztikai munkák előkészítésében. Korát meghazudtolóan mászta meg a Ferences templom rozoga falépcsőit, továbbá közreműködött az új könyvtár kutatótermi segédkönyvtárának felállításában is.

A magas fokú és szorgalmas könyvtári munkája számos elismerést, kitüntetést hozott számára: 1994-ben a Janus Pannonius Tudományegyetem rektora, dr. Hámori József főtanácsosi címet adományozott neki, 1995-ben pedig kiemelkedő szakmai munkájáért kiérdemelte a könyvtárosok legmagasabb kitüntetését, a Szinnyei József-díjat is. Könyvtáros szakmai munkája mellett a tudományos életben is kiemelkedő eredményekkel büszkélkedhetett. 1988-ban védte meg „A pécsi egyetem és Pécs könyvkultúrája” doktori disszertációját az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán.

² A kép forrása: <https://eke.hu/galeriak/kozgyules-pecs-2011-klimo-konyvtar>

³ A kép forrása: PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont – Pécsi Egyetemtörténeti Gyűjtemény. Jelzet: F.2012.157.7. Balról jobbra: dr. Fényes Miklós a Pécsi Egyetemi Könyvtár igazgatója, Boda Miklósné, a Pécsi Egyetemi Könyvtár osztályvezető könyvtárosa, Mátrai László – az ELTE Könyvtárának vezetője, dr. Székely Sándor orvostörténész, Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ alapítója, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke.



A Magyar Könyvtárosok Egyesülete VI. Vándorgyűlése 1974. október 17-én a Leőwey Klára Gimnázium Dísztermében
– A plenáris ülésen beszédet mond Boda Miklósné³



Boda Zsuzsa az 1972-es Barakonyi Károly és Décsi Pál készítette Klimó Könyvtár bemutató kisfilmben, melynek forgatókönyvét is ő írta

Főként helytörténeti, könyvtártörténeti (kiemelten a 18. század) és jeles személyek életének kutatásával kapcsolatos publikációi jelentek meg. Huber Kálmán-né mellett részt vett a Mohács-bibliográfia összeállításában. 1972-ben és 1994-ben a Klimó Könyvtár történetével kapcsolatos filmek forgatókönyvének megírását is vállalta. Írásai Szepes Zsuzsanna, B. Szepes Zsuzsanna, valamint Boda Miklós-né néven jelentek meg.

Szerkesztőbizottsági munkássága mellett számos szócikk szerzője volt az *Új Katolikus Lexikon*ban. Szerkesztője volt a Baranya megye könyvtári rendszerét bemutató kötetnek, valamint koordinálja a Janus Pannonius Tudományegyetem oktatóinak és munkatársainak szakirodalmi, irodalmi és művészeti tevékenységét összefoglaló egyetemi kiadványnak. Tudományos-ismeretterjesztő előadásokat tartott a pécsi közönségnek a székesegyházi Kocsis László teremben, a Várkonyi Nándor Városi Könyvtárban.

1969-ben a Magyar Könyvtárosok Egyesülete területi összekötője lett. 1974-ben alapítótagként működött közre a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Baranya Megyei Szervezetének létrehozásában, amelynek két ciklusban (1974–1982) a titkára is volt. Huber Kálmán-né elnökkel együtt sokat tett azért, hogy a megye és a város különböző könyvtárainak munkatársai között kapcsolatot építsen ki, színvonalas szakmai előadásokon, továbbképzéseken, szakmai tapasztalatcseréken vehessenek részt, és információhoz jussanak az egész szakmát érintő kérdésekről. 1983 és 1986 között vezetőségi tag és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Elnökségének tagja. Ez utóbbi minőségében részt vett a Fülöp Géza-féle Képzési és Továbbképzési Szakbizottság munkájában.



Ásványi Ilona (Pannonhalma), dr. Löffler Erzsébet (Eger) és Boda Miklós-né dr. Szepes Zsuzsanna (Pécs) az EKE közgyűlésén (Fényképezte: Boda Miklós)

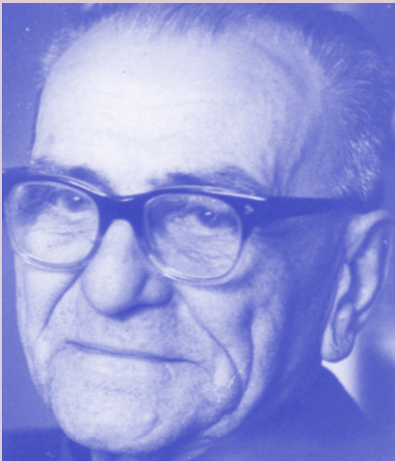
A pécsi egyházi könyvtárak igazgatójaként 2001-től részt vett az Egyházi Könyvtárak Egyesülete (EKE) munkájában, 2012 után pedig férjével, Boda Miklós-sal tiszteletbeli tagok lettek.

A Pécsen tartott 1974-es és 1991-es MKE vándorgyűlések és a 2011-es EKE közgyűlés megszervezésében is jelentős szerepet vállalt.

Kevésbé ismert kis epizódok Boda Miklós-né dr. Szepes Zsuzsanna szakmai múltjából: a Pécsi Egyetemi Könyvtárban könyvtároselődje, Várkonyi Nándor irodalomtörténész számos kiadatlan gépiratát (így pl. *Az ötödik embert*) ő vitte fel Budapestre szakmai ajánlások (Fülöp Géza, Kovács Máté) kíséretében az 1960-as évek végén, az 1970-es évek elején kiadót (Gondolat Kiadó, Magvető Kiadó, Akadémiai Kiadó) keresve azoknak: sajnos akkoriban semmi sikerrel. De soha fel nem adva a reményt biztatta a szerzőt.

Várkonyi emlékét a legnagyobb tisztelettel őrizte, az 1996-os, a 2013-as és a 2021-es emlékkonferenciáknak is kiemelt szereplője volt, megidézve a nagy könyvtároselőd egyetemi könyvtári és irodalomtörténeti-művelődéstörténeti munkásságát.

Férjével, Boda Miklóssal a magyar nyomdászattörténet 500 éves évfordulójára rendezett 1973. október 5-i kiállításon azonosították a hajdani pécsi püspöki bibliotéka (Klimó Könyvtár) állományából korábban eltűnt, 1481-ben készült, Menestárffer-féle *Chronica Hungarorum* kézirat másolatát. Nekik köszönhető, hogy eme jeles kortörténeti dokumentum visszakerülhetett a Pécsi Egyházmegyéhez, később mai könyvtárához.



Nem
 Nagybátyam én? Kérem el ezt
 az összefoglalót, és úgy mindha
 én nem is tudna róla, adtam
 neki?

 Nem van le az semmit az értéke-
 sől, s ebből a levélből látni, hogy
 hogyan jött ki a levél.

 Ne legyen elkeseredés, én még
 bírom benne, hogy ismerem. Hisz
 annyira elhatalmított egy ideje felgyű-
 mbe, hogyan vagy hová volna.

Boda Zsuzsa beszélgető-cédulája Várkonyi Nándorral⁴

Boda Zsuzsa a mindennapok közösségi életében is tevékeny részt vállalt. Nyugdíjazása után a kertvárosi Szent Erzsébet Plébánia Hivatalban segítette az irodai munkát. Mindenkihez volt egy jó szava, ott segített, ahol tudott.

A Pécsi Egyetemi Könyvtárban nemcsak a könyvtárossággal találkozott Zsuzsa, hanem Boda Miklós irodalomtörténész-könyvtárossal, a Csorba Győző Megyei Könyvtár későbbi nyugalmazott igazgatóhelyettesével is, aki 1961 szeptemberében állt munkába a Pécsi Egyetemi Könyvtárban, miután befejezte tanulmányait az ELTE Bölcsészettudományi Karának nappali tagozatán. Nemcsak a végzettségük volt azonos, így a találkozást egy év múltán házasság követte, mely valóban életre szólónak bizonyult. Boda Miklóssal több mint 60 évig szeretetben és a legmagasabb kölcsönös szakmai tiszteletben éltek. Miklós ekképpen emlékezett vissza megismerkedésük sorszerűségére: „Azóta is gyakran gondolok arra, hogy a házasságunk 1962-ben »nem jöhetett volna létre«, ha Zsuzsát az érettségi után felveszik, ahová nagyon szeretett volna bejutni, az orvosira, ha kitűnő tanulmányi

eredményét nem írja felül az iskola vezetésének »hittanos volt« minősítése. Engem pedig, miután betegség miatt lemaradtam a felvételiőről, nem hívnak be két évre tüzér sorkatonának 1954-ben. De behívtak, így csak az 1956/57-es tanévben kezdhettem meg – mondhatni, tüzérügyi előkészítéssel – magyar–könyvtár szakos tanulmányaimat Budapesten, és csak öt év múlva, 1961 szeptemberében állhattam munkába a Pécsi Egyetemi Könyvtárban. Itt – a kényszerű kitérőknek köszönhetően – mondhatni, utolértük egymást Zsuzsával.” Házasságukból két fiuk és egy lányuk született. Pál távközléstechnikai mérnök, Péter keramikus, a Pécsi Művészeti Szakközépiskola oktatója, Mária pedig a pécsi Ciszterci Nevelési Központ tanára. Gyermekük kilenc unokával, unokáik pedig három dédunokával ajándékozták meg őket. Igazi csoda, hogy halála előtt három nappal Zsuzsa még a kezében tarthatta harmadik dédunokájukat.

Boda Miklósné dr. Szepes Zsuzsanna, vagy ahogy az olvasói körökben ismerték Zsuzsa néni KÖNYVTÁROS volt csupa nagybetűvel. Kiemelt feladatának tekintette az összes gondozott bibliotékájában a szolgálatot, az olvasók-kutatók eligazodásának segítségét a könyv- és információrengetegben. Ennek rendelte alá minden könyvtárosi feladatát. Elhivatottsága, segítőkészsége, kedvessége példaértékű volt, kivívva ezzel kollégái és az olvasók szeretetét és elismerését. Lelkiismeretes küzdőként két könyvtárbővítésben és egy kevésbé ismert egyházmegyei szakkönyvtár új épületbe költöztetésében vállalt oroszánrészt.

Emlékét szeretettel és a legnagyobb szakmai tisztelettel őrizzük.



Kereszturi József, Mezey Katalin, Miklóssy Endre és Boda Miklósné Szepes Zsuzsanna a 2013-as Várkonyi-emlékkonferencián

⁴ Köszönet Kende Katának, Várkonyi Nándor unokájának a beszélgető-cédula megküldéséért.

Kedves Zsuzsa! Köszönöm, hogy megismerhettelek és oly sokat tanulhattam Tőled az elmúlt két évtizedben. Nagy megtiszteltetés számomra, hogy két könyvtárban is – a Pécsi Egyetemi Könyvtárban (Klimo Könyvtár) és a Pécsi Egyházmegyei Könyvtárban – szellemi és szakmai örökségedben munkálkodhattam, munkálkodhatok. Irigylésre méltó elhivatottságod, messzemenő szakmai alázatod örök példa nekem! Isten Veled, nyugodj békében!

DR. SCHMELCZER-POHÁNKA ÉVA

könyvtárvezető

Pécsi Egyházmegyei Könyvtár

Boda Miklósné dr. Szepes Zsuzsanna publikációi

Fitz József a Pécsi Egyetemi Könyvtár élén. 1930–1934. In: Jubileumi évkönyv 1774–1974. Szerk. Fényes Miklós. Pécs, 1974. 117–161.

Mohács bibliográfia. Szerk. Boda Miklósné – Huber Kálmánné. Pécs, 1976. 95 p., 22 t.

Bibliográfia Mohács történetéhez = *Baranyai Helytörténetírás*, 1976. 479–527.

Válogatott bibliográfia Baranya település- és nemzetiségtörténetéhez = *Baranyai Helytörténetírás*, 1978. 569–611.

Baranya megyei könyvtári tájékoztató a megye területén működő közművelődési, iskolai, felsőoktatási és szakkönyvtárakról. Pécs, 1984. 182, [2] p.

A Janus Pannonius Tudományegyetem Könyvtára = *Baranyai Könyvtáros*, 1986/2. 25–27.

Szepesy Ignác öröksége = *Baranyai Könyvtáros*, 1989/1.

Az olvasóit köszöntő, megújult Egyetemi Könyvtárról = *Baranyai Könyvtáros* 1989/2. 8–11.

Új Katolikus Lexikon – szócikkek (1989)

Bibliográfia a Janus Pannonius Tudományegyetem oktatóinak és munkatársainak szakirodalmi, irodalmi és művészeti tevékenységéről 1991–1994. Pécs, 1995. XIII, 470 p. [anyaggyűjtés, szerkesztés, összeállítás]

Bibliográfia a Janus Pannonius Tudományegyetem oktatóinak és munkatársainak szakirodalmi, irodalmi és művészeti tevékenységéről 1991–1994. Pécs, 1996. XIII, 198 p. [anyaggyűjtés, szerkesztés, összeállítás]

Várkonyi Nándor a Pécsi Egyetemi Könyvtárban. In: Várkonyi Nándor 1896–1996. Az író születésének 100. évfordulója alkalmából Péccsett, a Várkonyi Nándor Könyvtárban megrendezett emlékülés előadásai. Szerk. Bebessi B. Károly. Pécs, 1997. 26–35.

A „tudós Prépost” Koller József születésének 250. évfordulójára = *Honismeret*, 1996/2. 36–39.

Ua. = In: A könyv- és könyvtárkultúra ezer éve Baranyában. Tanulmányok. Szerk. Boda Miklós – Kalányos Katalin – Surján Miklós – Tüskés Tibor. Pécs, 2000. 101–106.

Könyvek vonzásában. A 18. századi Pécs könyvtári kultúrájáról. In: Fülöp Géza emlékkönyv. Művelődéstörténeti és könyvtártudományi írások. Szerk. Barátné Hajdu Ágnes. Budapest, 1999. 64–70.

Gazdag szegénység. In: Honismereti írások Baranyából. Szerk. Gábor Imréné. Pécs, 2000. 46–47.

Veni Sancte Péccsett 1746 szeptemberében = *Jó Hír*, 2006. szeptember 14. 10.

A pécsi szeminárium múltjából. In: Egyházi arcélek a Pécsi Egyházmegyéből. Szerk. Fedeles Tamás – Kovács Zoltán – Sümegi József. Pécs, 2009. (Egyháztörténeti tanulmányok a Pécsi Egyházmegye történetéből V.) 87–96.

Az Új Dunántúli Naplóban megjelent cikkei:

Isten hozta, Hargita! Egy kiállítás képei elé = *Új Dunántúli Napló*, 1992. október 16. 3.

Kolozsvár kincse: a Mátyas-szobor = *Új Dunántúli Napló*, 1993. március 4. 10.

Nádastól Edinburghig = *Új Dunántúli Napló*, 1993. október 22. 14.

Filmforgatókönyvek:

A kétszáz éves Klimó Könyvtár. 30 perces film. Készítette: Barakonyi Károly – Décsi Pál. Pécs, 1972. [A filmben bemutatásra kerülő kódexek, ősnymtatványok, egyéb ritkaságok kiválasztása, az ismertető szöveg elkészítése.]

„...Gazdagabban távozz, térj vissza gyakrabban!” (Klimó Könyvtár és a korabeli Pécs könyvkultúrája) 20 perces videófilm.

Készítette: Kosaras Attila. Pécs, 1994. [Forgatókönyv elkészítése, a bemutatásra kerülő anyag kiválasztása, külső helyszínek kijelölése, zenei anyag.]

A minőség csak adminisztráció?

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülete újabb érdekes szakmai napra hívta a kollégákat, 2023. szeptember 19-én a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtárába: *Minőségi adminisztráció – A minőség csak adminisztráció?* Bár a jogalkotó a könyvtári alapfeladatok közé sorolja, hogy a nyilvános könyvtárak szolgáltatásait a könyvtári minőségirányítás szempontjait figyelembe véve szervezzék, mégis nehezen indulnak el intézményeink ezen az úton. Hogy miért?



Molnár Georgina workshopja



Bajnok Tamara



Juhász Réka



Kázmér Ágnes

A szakmai nap címe sokatmondóan árulkodik erről. A minőségmenedzsment első látásra inkább tűnik adminisztrációnak, rendkívül sok, feleslegesnek gondolt papírmunkának, mint a hatékonyabb működést eredményező jó gyakorlatnak. Általában azt gondoljuk, a Minősített Könyvtár cím inkább a „nagyok műfaja”, csupán számukra elérhető cél, és nekünk, kisebb intézményeknek a napi gondok között csupán reménytelen vállalkozás, felesleges pluszmunka. Az előadók és a szervezők a szakmai napon arra vállalkoztak, hogy konkrét könyvtári tapasztalatok bemutatásával megpróbálják számunkra a minőségirányításhoz kapcsolódó számos negatív sztereotípiát eloszlatni.

A nap első előadását **Bajnok Tamara**, a Könyvtári Intézet Minőségfejlesztési Osztályának vezetője tartotta, *Az intézményi önismeret elmélyítésének eszközei – az önismeret* címmel. Egy intézmény hatékony vezetéséhez elengedhetetlen a helyes önismeret: tudni, ismerni valós erősségeinket, gyengeségeinket, a bennünk rejlő értékeket. A valós önkép kialakításában célravezető eszköz az intézményvezető irányításától független önértékelési csoportok kialakítása. Az önértékelés során gyakran befolyásolnak érzéseink, attitűdjeink – akár pozitív, akár negatív irányba – ezért előfordulhat, hogy például túlzottan alul vagy felül értékelhetjük egy-egy területen végzett munkánkat. Ezért is volt rendkívül hasznos hallani, hogy milyen jelentőséggel bír az önértékelés során az előkészítés, hogy a mérésekkel igazolt tényadatokból dolgozva, valós eredmények, értékek, illetve jól körvonalazható fejlesztési területek rajzolódjanak ki. Nem „munkahős-hibafelelős” keresése a cél, hanem megtalálni azokat a pontokat, amelyeket javítani szükséges annak érdekében, hogy szolgáltatásaink egyre eredményesebbek legyenek, összhangban a könyvtár jövőképével és küldetésével.

Ha egy intézménynek körvonalazódott a valós önképe, akkor ehhez már megfelelő stratégiai tervek is kialakíthatók. Erről beszélt a nap második előadója **Juhász Réka**, a Könyvtári Intézet Minőségfejlesztési Osztályának munkatársa. Előadásának címe: *Ki a jó stratégia? Mire jó a stratégiai tervezés?* Központi elem itt is a pontos, mért adatokon, tényeken alapuló előkészítés, tervezés, hiszen csak ilyen mutatók alapján lehet eredményesen meghatározni céljainkat, és elkezdni azok megvalósítását, illetve később ugyanez segít nyomon követni a megvalósulást. A stratégiai tervek kidolgozásától a megvalósításig vezető úton másik lényeges elem a megfelelő kommunikáció. Felülről lefelé, belülről kifelé egyaránt fontos: ha ez jól működik, olyan, akár egy vízésés: az intézményi struktúra legtetejétől a legaljáig mindenhová eljut, elér. Ugyanakkor nincs jó stratégia összhang és megfelelő illeszkedés nélkül. Fontos, hogy stratégiánk illeszkedjen a fenntartó céljaihoz, az intézményen belül működő munkacsoportok céljaihoz. Ez a hierarchikus célrendszer szemlélet segít általános, átfogó céljainktól eljutni egészen az egy-egy munkaterületen elvégzendő konkrét feladatokig úgy, hogy a célokhoz megfelelő mutatókat, mérőszámokat rendelve követni tudjuk a megvalósulást és annak eredményességét.

A szakmai nap harmadik előadója **Kázmér Ágnes**, a Tiszaújvárosi Művelődési Központ és Könyvtár vezetője volt. *Mire tanít a PDCA? A tudatos és eredményes dokumentálás titkai* című számos gyakorlati példát felvonultató előadása nagyon szemléletesen mutatta



Juhász Réka workshopja

be, hogy a különböző mérési adatok, mutatók, statisztikák, folyamatábrák felhasználásával készített előíró vagy igazoló dokumentációk, és azok pontos archiválása hogyan segítheti a könyvtárosi munkát. A konkrét könyvtári gyakorlatból vett mintákból nagyon jól kirajzolódott az, hogy a folyamatosan frissülő, aktuális dokumentációkon keresztül miként valósulhat meg az önértékelés, stratégiai tervezés kapcsán is kiemelt jó intézményi kommunikáció, ahol a szervezeti struktúra legfelső szintjétől a legalsó szintjéig mindenki számára elérhető, megismerhető, felhasználható a hatékony működéshez szükséges, naprakész alapinformációk.

Molnár Georgina, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának gyűjteményépítési főigazgató-helyettese *Folyamatok és átláthatóság a könyvtár működésében és működtetésében* címmel a folyamatleírások világába kalauzolt. Az előadó számos személyes példán, tapasztalaton keresztül nagyon valós módon mutatta meg a „felesleges adminisztrációnak” tűnő folyamatleírások, ehhez kapcsolódó mérések gyakorlati hasznosulását: a működési hibák felderítésétől, a szolgáltatások optimalizálásán át, a célok, stratégiák tervezése során, a prioritási sorrend kialakításánál vagy akár a humán erőforrás kezelésében.

A nap utolsó előadója **Berta Gyuláné,** a mórakalmi Tóth Menyhért Városi Könyvtár vezetője volt. Előadásának címe *Mórakalmi sikertörténet...* Az előadó rendkívül őszinte és lendületes módon mesélt a Minősített Könyvtár cím elnyeréséhez vezető útról: nehézségekről és a pozitív hatásokról egyaránt.

Előadásának alcíme *MI (minőségirányítás)-ÉRT (értelme)?*, vagyis miért vágjunk bele? Több sikertörténet ismert, de azok inkább „nagykönyvtári” példák, amelyek talán még távolabb viszik a kisebb intézményeket attól, hogy minősítették könyvtárukat. A záróelőadás azért is volt nagyon inspiráló, hiszen a folyamatra egy kis-könyvtár szemüvegén keresztül nézhettünk rá.

A tartalmas számos gyakorlati példát felvonultató előadások után lehetőség nyílt workshopok formájában az előadók segítségével gyakorlatba átültetni a hallottakat: folyamatábra, stratégiai terv, intézkedési terv, illetve egy-egy önértékelési terület kidolgozására, átbeszélésére.

„A minőség csak adminisztráció?” – tették fel a kérdést a szervezők a nap elején. Nem tudhatom, kiből mi fogalmazódott a nap végén válaszként, de talán nem vagyok egyedül azzal a véleménnyel, amikor azt gondolom konklúzióként, hogy igen is és nem is. Kérdés, hogy az elkészített dokumentációk csupán egy asztal fiókjában összegyűjtött porosodó iratkötegek maradnak, vagy az intézmény felhasználja belőle mindazt, ami számára segítség működésének, szolgáltatásainak javításához? A módszer nagyon általános, mondhatjuk uniformizált, ezért minden intézménynek magának kell meglátni, felfedezni, mi az, ami használható és értelmezhető saját könyvtári környezetében ebből, ha ez az önreflexió, testreszabás megvan, onnantól válik többé, a fejlődés, a tervszerű előrehaladás eszközévé.

Eszmélődések egy konferencia kapcsán...

Megújuló terek – Megújuló szolgáltatások: Országos konferencia a veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtárban 2023. szeptember 25.



Az elmúlt évtizedekben Magyarországon elvéve kaptunk hírt arról, hogy új könyvtárak épültek volna, legfeljebb a művelődési házakkal történt összevonások következtében alakultak át könyvtári terek, vagy eredetileg egészen más funkcióban működő épületekbe költözött be egy-egy könyvtári gyűjtemény. Így aztán kissé rezignáltan, talán irigykedve is hallottunk a külön-

böző konferenciákon a sikeres külföldi projektekről, pl. mostanában a világ legjobb könyvtárának tartott, 2018. decemberében megnyílt Oodi Könyvtárról (Helsinki Central Library Oodi).¹ Ugyancsak kicsit irigykedve, de a szakma iránti lojalitással kísértük figyelemmel az OSZK költözésével, majd, legalább egy megfelelő raktár építésével kapcsolatos híreket.²

¹ <https://finnorszag-unkari.hu/index.php/home/elet-finnorszagban/151-oodi-az-uj-helsinki-kozponti-konyvtar-oodi-helsinki-keskuskirjasto>; https://konyvesmagazin.hu/nagy/helsinki_oodi_konyvtar_olvasas.html – letöltve: 2023. szeptember

² <https://www.oszk.hu/hirek/elkeszultek-az-oszk-piliscsabai-raktaranak-latvanytervei>; <https://www.oszk.hu/hirek/piliscsaban-iosephinum-területen-epul-az-oszk-archivalis-raktara>; <https://www.oszk.hu/hirek/uj-archivalis-raktarepuletunk-muszaki-atadasa> – letöltve: 2023. szeptember

Ami az egyházi könyvtárakat illeti: az egyes egyházi-felekezeti központokban, épületegyüttesekben történt felújítások, átalakítások, illetve az újonnan épült látogatóközpontok létrehozása vagy a rendelkezésre álló épületekből történt kialakítása kisebb-nagyobb mértékben érinthette a könyvtárat. Kutatószobák, raktári terek kialakítása, átalakítása történt (a teljesség igénye nélkül: Esztergomban vagy az OR-ZSE Könyvtárában), de emlékezetünk szerint csupán Pécssett, az Egyházmegyei Könyvtár költözhetett egy ugyan nem újonnan épült, de legalább a könyvtár céljaira átalakított épületbe.³ Szomorú eset miatt újult meg a Ráday Könyvtár a Ráday épületegyüttesben.

Egyesületi szinten a könyvtárpépítészet témával 2007-ben foglalkoztunk, ugyan csak érintőlegesen, mégpedig az esélyegyenlőség, esélyteremtés, akadálymentesítés szempontjából jártuk körül új könyvtári terek esetleges ki- és átalakítását, ami – tekintettel arra, hogy könyvtáraink általában műemléképületben működnek – akkor sem volt és ma sem egyszerű kérdés, pedig a napjainkban egyre jobban érvényesülő minőségbiztosítási-minőségirányítási irányelvek szempontjából sem közömbös.⁴

A 2016-ban elindult, az egyházi könyvtárakat érintő szakfelügyeleti vizsgálatok során, amikor alapvizsgálatokat és a minőségi vizsgálatokat is végeztünk, szintén előkerültek az akadálymentesítési kérdések, és a felmérések futólag ugyan, de a raktári és szolgáltatási terekre, az esetleges rendezvényhelyszínekre és nem utolsósorban a munkakörülményekre is kiterjedtek, legalábbis az infrastrukturális körülményekre.⁵ Szintén előkerült a könyvtári terek átalakításának kérdése a Covid-járvány idején, amikor a pandémia lényegesen megváltoztatta, átalakította az életünket, munkakörülményeinket, minden más intézmény mellett a könyvtárak működését is.⁶

Általánosságban azt mondhatjuk, hogy a rendszerváltás utáni évtizedben a művelődési házak fokozatosan elsorvadtak, programjaik, működésük intenzitása és változatossága, színvonala legalábbis meg sem közelítette a korábbi időszakot. Jobb esetben a művelődési házak funkcióját részben átvették a könyvtárak, több helyen a két intézmény összeolvadt. Ezzel egy időben – részben a külföldi trendeket követve – a települési könyvtárak egyre inkább közösségi terekké, rendezvényhelyszínné váltak. A korábban közművelődésnek nevezett könyvtárak a legkülönbözőbb csoportoknak, kluboknak, szakköröknek és ezzel együtt változatos programoknak adtak helyet. A könyvtárak – a települési könyvtárak legalábbis – egyre kevésbé a klasszikus értelemben vett tudás-tanulás-központok, a tudásmegosztás helyei lettek, mint inkább a szórakozásé, a játszva tanulásé. Kreatív hagyományos (kézműves) és digitális alkotóműhelyekké (makerspace) alakulnak át, és a közösségi tudás (citizen science) központjaivá, felkarolva és támogatva különböző világméretű kezdeményezéseket, mint pl. teremtésvédelem (green library). Az ezzel járó építkezések – inkább a könyvtár tereinek átalakításáról van szó – nem voltak látványosak. A kisebb projektek azonban minden esetben a könyvtárosok ismert, mindig megújuló lelkesedését, kreativitását igazolják. Ha ezekhez még jó érdekérvényesítő képesség is társult a fenntartó felé, igazán a jó gyakorlatok, innovatív megoldások születtek.

Ezekre hallhattunk példákat a veszprémi konferencián, mely a települési könyvtárakra fókuszált. Benyomásaink alapján az ezekben a könyvtárakban történt átalakítások-átépítések az ifjabb felhasználói csoportoknak, leginkább a gyerekeknek és a fiatal felhasználóknak kedveznek, őket csalogatják be a könyvtárba.

³ <https://konyvtar.pecsiegyhazmegye.hu/rolunk/toertenet-letoltve:2023.szeptember>

⁴ Esélyteremtés, esélyegyenlőség (műemléki) könyvtári környezetben. Akadálymentesítés-esélyegyenlőség a mozgáskorlátozott, a könyvtáros, a jogi szabályozó, a műemlékvédelmi szakember és az építész szemszögéből. In: EKE Hírlevél 2007/4. p. 11-12; http://eke.hu/sites/default/files/csatolmanyok/hirlevelek/iv_evfolyam/eke_hirlevel_2007_4.pdf

⁵ ÁSVÁNYI Ilona: Befejeződött a magyarországi egyházi – felekezeti könyvtárak szakfelügyelete. In: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 22 (2013/3); ÁSVÁNYI Ilona: Észrevételek az egyházi könyvtárak szakfelügyelete kapcsán. Beszámoló a teljesség igénye nélkül a 2009 és 2011 közötti időszakról in: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 21 (2012/6) 13-32; ÁSVÁNYI Ilona: A magyarországi egyházi és felekezeti könyvtárak szakfelügyelete 2006-2008 in: A könyvtári szakfelügyeletről. Tájékoztató a 2002-2008 közötti szakfelügyeleti vizsgálatok eredményeiről /szerk. Richlich Ilona – Bp.: OKM, [2009] – (A könyvtári rendszer stratégiai fejlesztése 4.) p. 52-61; ÁSVÁNYI Ilona: Szakfelügyeleti vizsgálatok. A magyarországi egyházi és felekezeti könyvtárak szakfelügyelete 2006 in: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 15 (2006/12) 22-29

⁶ KÖVÉCS Ildikó: Egyházi könyvtárosok a világjárvány második évében in: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 69 (2022) 195-203; ÁSVÁNYI Ilona-KÖVÉCS Ildikó: Ne veszítsétek el tehát bátor bizalmatokat. (Zsid 10,35a) Egyházi könyvtárosok és könyvtárak a pandémia második hullámában in: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 29 (2020/11) 10-28; ÁSVÁNYI Ilona: Nyugodt munkával keresve kenyerünket. Az egyházi könyvtárak a pandémia idején in: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 29 (2020/5) 3-18.

Országos konferencia a könyvtári terek átalakításáról, átépítéséről

Megújuló terek – Megújuló szolgáltatások címmel szervezett országos konferenciát a könyvtárápításról, a könyvtári terek átalakításáról és ezek hatásáról a könyvtári szolgáltatásokra a veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtár 2023. szeptember 25-én. A konferenciára invitáló meghívóban ezt olvashattuk: „A könyvtárak világában ritka az a lehetőség, hogy minden funkciónak megfelelő új épületbe költözhesenek. Azonban a kor elvárásainak, a társadalom változásainak mindig igyekszünk megfelelni és rugalmasan változni, változtatni. Az új vagy megújuló szolgáltatások mindig változásokat hoznak a befogadó épületen belül is. A lehetőségek szűkek. Hol egy pályázatnak köszönhetően nagyobb anyagi támogatással, hol önerőből, de mindig meg kell oldani a szolgáltatást befogadó helyiségek átalakítását. Ehhez néha lehetőségünk adódik szakember, belső építész segítségét is igénybe venni, néha csak a könyvtáros saját kreativitására támaszkodhat. Tervezett konferenciánkkal célunk az ország könyvtárosai számára megmutatni, milyen lehetőségeik vannak. Igyekeztünk néhány jó példát összegyűjteni megyei és kisvárosi könyvtárakból, miként is lehet megújulni, megszépülni, az újdonságok számára megfelelő elrendezést kialakítani. Nagyon jó

minták vannak a kreativitásra. Célunk bemutatni, hogy a változás jót hozhat, ha időben és bátran lépnek a könyvtárak. A használói igények nagyon gyorsan változnak. Lépést kell tartanunk velük, ezért is szükséges, hogy tereinket is rugalmasan építsük, tervezzük.”

Baranyai Tamás, az Eötvös Károly Megyei Könyvtár igazgatója köszöntőjében arról szólt, hogy a változó világunkban folyamatos kihívást jelent az, hogy a könyvtárak képesek-e megújulni, és hogyan tehetnék ezt. A könyvtárak finanszírozási nehézségei ismertek; a fejlesztésre leggyakrabban nem kapnak (elegendő) anyagi támogatást, éppen ezért igen nagy szükség van a könyvtárosok elkötelezettségére és kreativitására, hogy a szolgáltatások megfeleljenek korunk követelményeinek, hogy képesek legyenek megszólítani a legszélesebb felhasználó csoportokat.

Első előadóként **Liskáné Fóthy Zsuzsanna**, a Gödöllői Városi Könyvtár igazgatója beszélt könyvtára új könyvtári közösségi és szolgáltatási tereiről *Miénk itt a tér!* címmel. Elmondta, hogy az elmúlt években azt tapasztalják, hogy a lakásunk és a munkahelyünk után a könyvtár a harmadik otthonunk, mely egyre inkább a közösségi együttlét színterévé válik. Éppen ezért fontos kihívás, hogy ennek megfelelő új tereket alakítsanak ki, illetve a funkciójukat veszített tereket az új igényeknek megfelelően átépítsék. Gödöllőn ezt a munkát egy felmérés előzte meg, melynek elemei a használói visszajelzések, a statisztikai adatok és az





igényfelmérés volt. Ezek alapján készítették el azt a térátalakítási és szolgáltatási tervet, melynek nyomán elindult egy ifjúsági tér, zöld udvar és terasz kialakítása. Az új terek a legkülönbélebb alkotó (pl. varrószoza, sütöde, könyvkötészet, 3D tervezés) és rekreációs (pl. jóga, társasjáték) tevékenységnek adnak otthont.

Utána **Kertész Zoltán**, a Békés Megyei Könyvtár igazgatóhelyettese szolt *Közös tervek, közös alkotás* címmel a makerspace kialakításáról. A makerspace a digitális kézművességnek otthont adó közösségi tér, digitális közműhely, ahol az előállítás élményén túl fontos szerepe lehet az innovációnak, a gyakorlatias tanuláshoz és tudásmegosztásnak. Hazánkban Békéscsabán jött létre az első ilyen alkotói tér, 2017-ben. Az első projektek a 3D nyomtatás-képzés, skool pilot projektek számára helyszín biztosítása, robotika bemutatás szervezése, Code Week események megrendezése, digilabor létrehozása voltak.

A délelőtti harmadik előadást **Czakóné Gacov Katalin**, a szolnoki Verseghy Ferenc Könyvtár és Közművelődési Intézmény igazgatója tartotta, *Tiéd a tér* címmel. A nemcsak könyvtárként, hanem ahogy a nevében is szerepel, közművelődési intézményként is működő épületet egy IFI-TRENDI könyvtárrá alakították át, a 14-25 éves korosztály számára, melyben egy T-ZÓNA is működik a 10-14 éves korúaknak. Ez a könyvtár nem annyira a tanulást, mint a szórakozást biztosítja, vagy akár a szórakozva (játszva) tanulást. A terek és programok elnevezése beszédes: Krimtükör, Fantasy, Szerepjáték-klub, Gamer-sarok, KreaTini kreatív klub, Társasjáték klub, Filmes klub, Anime zone. A rendsze-

res csoportfoglalkozások mellett időről időre tartanak egyéb programokat is, pl. Tini Quizday, Relaxnapok. A délutáni szekció első előadója **Tomasovszki Anita**, a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár igazgatója volt, aki *Szubkultúra a könyvtárban, a KépregényTár kialakítása* című előadásában beszélt egy különleges gyűjteményrész létrehozásáról és működtetéséről. Ez utóbbihoz hozzátartozik, hogy havonta szerveznek egy rendezvényt, melyen jeles képregényrajzoló és grafikusok mutatkoznak be, ezen kívül képregényrajzoló tábor is szerepel a programjaik között.

Ezután **Décsey Sándor**, a tapolcai Wass Albert Könyvtár és Múzeum igazgatója mesélte el a tapolcai városi könyvtár történetét, hogy felnőtt és gyermekkönyvtár hogyan talált otthonra az egykori pártházban (*Egy pártház átalakulása*).

Végül a vendéglátó könyvtár vezetője mesélt a Veszprém megyei könyvtárban kialakított ifjúsági közösségi térről, a ZUG-ról (*Korunk hősei – egy „lovagterem” megújulása*) és a konferencia résztvevői meg is nézhették a könyvtár felújított épületrészét, új helyiségeit. A lovagterem méreteinek és boltíveinek, árkados elrendezésének köszönheti a nevét, valójában egy magtár volt, a püspökségi jószágkormányozóság épülete. Most egy digitális labor, előadóterem, és két játékkerem működik benne.

Könyvtárak a sikeres kulturális turizmusért – szakmai nap Békéscsabán

A Békés Megyei Könyvtár 2023. szeptember 29-én országos szakmai továbbképzést szervezett „Könyvtárak a sikeres kulturális turizmusért” címmel. Az eseményen köszöntőt mondott Varga Tamás alpolgármester, ezt követően Szüts Etele, a Könyvtári Intézet igazgatója nyitotta meg a szakmai nap programját.

Juhász Zoltán, a megyei könyvtár igazgatója hangsúlyozta, hogy célja a rendezvénynek a könyvtárak turisztikai tartalomszolgáltatásának felpozícióba kerülése, a működési bevételek növelése, valamint a jó gyakorlatok megosztása és minél szerteágazóbb kapcsolatok kialakítása.

A 10 órakor kezdődő rendezvényre stílusosan csabai termékekkel várták az érkezőket, pogácsával és csabai kolbásszal. Az előadások témájához is kapcsolódott több szalon ez a termékkör, a helyszín, az előadók és időpont is. A könyvtárak a sikeres kulturális turizmusért szakmai nap olyan jó gyakorlatokat és megvalósult innovációkat tárgyalt, amely sokunk számára iránymutató lehet.

Szüts Etele köszöntőjében a kulturális turizmus erősítésére sarkallta a hallgatóságot, az intézményi emlékeztet, az identitás hangsúlyozásával, amelyet vizuális történetként, digitális kiállítóterben is érdemes megmutatni, ahogy ezt teszik a nagyobb intézmények is, saját példával szolgálva, és melynek lényegét abban ragadta meg, hogy élményeket, kulturális ajándékokat tudunk adni, amely által fejlődünk, tartalmasabb életet tudunk élni.

A kultúra és a turizmus összekapcsolása lehetőségeinek megismerésével folytatódott a program.

Opauszki Zoltán, környezetvédelmi és turisztikai ügyekért felelős tanácsnok a kultúra és az aktív turizmus kapcsolatán keresztül mutatta be a könyvtár helyét a turizmusban. Számos fejlesztés valósult meg az elmúlt években Békéscsabán, melynek kiindulási

pontja volt, hogy mi Békéscsaba útja a turizmus fejlesztésében. A válasz a 60.000 turistában van, akik számára 2023-ra elérhetővé vált a Csabaparkon túl a Wenckheim kerékpárút, amely 2023-ban az Év Kerékpárútja is lett. A kerékpárút kulturális állomásokat köt össze, amelyekhez a tartalomszolgáltatás minősége a kulturális információ szolgáltatásból táplálkozik. A Wenckheim turista- és kerékpárút komplex élményszerzést biztosít. Békéscsabán keresztül haladva ismerheti meg a látogató a Munkácsy Mihály munkásságát bemutató Munkácsy-negyedet, a Munkácsy Emlékház gyűjteményét, gasztronómiai élményként a helyi kolbászkészítés hagyományait a Csabapark mutatja be.

Ennek egy részletét ismerhettük meg a következő előadásban, **Papp Adrienn** projektmenedzser a Munkácsy-negyed, illetve a Modern városok kapcsolódását mutatta be. A helyi ismertség növelésére, a közösségépítés fontosságára hívta fel a figyelmet. Hozzáteve, hogy Békéscsabán is nagy a fluktuáció, amit szem előtt tartva kell távlati turisztikai célokat kitűzni. A Munkácsy-örökség egyediségét kihasználva érdemes szemléletet fejleszteni. Békéscsabán ennek a kulcsa Munkácsy, de nyilván más-más környezetben is lehet hasonló prioritást találni. Minden korosztályt megszólító programok által mozdítják a téma felé a szervezők az érdeklődőket: Munkácsy vizuál, robot foglalkozások, vagy Mit szólna Munkácsy, ha most látná a negyedet – témafelvetés. A városismereti sétától az immerzív koncert jó gyakorlatáig jutottunk el az előadás alkalmával. Megvalósult programok tapasztalatai által ismertette, hogy milyen alternatív

és a szokott formából kimozdító gyakorlatok vonzhatnak látogatókat.

A célokhoz használható eszközök és lehetőségek megismerésére nyílt lehetőség a következő előadás alkalmával. **Czoboly Miklós** a Monguz Információ-technológiai Kft. igazgatója volt az ebéd előtti utolsó előadó, aki a kulturális turizmus támogatásáról beszélt a közgyűteményi környezetben. Egy olyan komplex

Néhány formája már elérhető, illetve használható is, ilyen program készült a Győr 750 programhoz, telefonos applikáció formájában, hasonló elven működik a városfoglaló program is, illetve a Qulto 360 is. További tervek is megfogalmazódtak, pl.: irodalmi bakancslista, amelyben irodalmi aspektusból terveznek útvonalterveket... A múlt és a jelen a turizmusban is tud találkozni, a prezentálás módját és eszközét kell megtalálni.



rendszert vázolt fel, amelyet mindegyikünk ismer részleteiben, de olyan nézőpontból nem, ahogyan a szolgáltató látja. Nem csak könyvtár, nem csak levéltár, hanem ökoszisztéma. Qulto ökoszisztéma, amely horizontális lefedettségű tartalom nyilvántartást, kezelést és szolgáltatót is jelent, a rendszereket összekapcsolva hasznosítva, illetve újrahasznosítva a tartalmakat. Kiemelve az újrahasznosítást, amely Békéscsabán már megvalósult a Munkácsy-örökséggel, de máshol más formában is kulcs lehet. Új értéket teremteni a meglévő információkból, a kezelt tartalmak alternatív szolgáltatása, kapcsolása, újraértelmezése révén lehet a kor elvárásainak megfelelően. A mai kor elvárása mindegyikünk felé ez, s ehhez nyújthat eszközt a Qulto rendszere. Hangsúlyozva a megfelelő eszközválasztást, turisztikai szempontból mi lehet hasznos, milyen részletekig érdemes elmélyülni, például: nyaraláskor milyen szempontok kerülnek előtérbe.

A tartalmas délelőttöt finom ebéddel kapcsoltuk a délutáni előadásokhoz. A folytatásban jó gyakorlatokat ismerhettünk meg más-más régióban (Eger, Szeged, Szentendre, Székelyudvarhely), melyeknek záróakkordja a városismereti séta volt, ahol Juhász Zoltán kalauzolt el azokra a helyszínekre, ahol az előadók által ismertetett programok megvalósultak.

Informatív, gondolatébresztő és nagyon elgondolkodtató példákat ismerhettünk meg. Mindenki a maga közegére formálva kaphatott olyan ötleteket, amelyek új utat mutathatnak hosszú távon. Köszönet a hasznos szakmai napért!

KÁDÁRNÉ ZSOLDOS EDIT
Hódmezővásárhelyi Református
Egyházi Gyűtemény

„Egyedül nem megy!”

A BETH 2023. évi konferenciájának és közgyűlésének tapasztalatai



BETH BIBLIOTHÈQUES EUROPÉENNES DE THÉOLOGIE
 EUROPEAN THEOLOGICAL LIBRARIES
 EUROPÄISCHE BIBLIOTHEKEN FÜR THEOLOGIE

ABOUT US EVENTS MEMBERS RESOURCES NEWS



FIRST ISSUE OF BETH BULLETIN PUBLISHED



WELCOME CROATIAN ASSOCIATION OF THEOLOGICAL AND CHURCH LIBRARIES

2023. szeptember 30. és október 4. között rendezte meg a BETH (Bibliothèques Européennes de Théologie) éves konferenciáját és közgyűlését, melynek a szervezet alapítása óta 51-ik alkalommal megtartott ilyen eseménye volt. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése, mint a BETH rendes tagja minden évben igyekszik egy személyt az eseményre delegálni a vezetőség vagy a tagság közül. Ebben az évben engem ért az a hatalmas megtiszteltetés, hogy a szervezetünket képviselhettem az európai egyházi könyvtárak rangos szakmai fórumán és összejövételén. A vendéglátó szerepét intézményi szinten a Spanyolországi Egyházi Könyvtárosok Egyesülete (ABIE) és a Córdobai Egyházmegyei Könyvtár töltötték be. A helyszínnel, étkezésekkel és programokkal kapcsolatos – hatalmas vendégszeretettel és profizmussal – jellemezhető szervezést az ABIE elnöke, a Loyola Egyetem Könyvtárának igazgatója irányította, természetesen szorosan együttműködve a BETH elnökségével, akiknek a konferencia megszervezésében a másik, szakmai országrész jutott. A szervezők Córdoba világörökségének helyszíneit, gazdag kulturális emlékeit a résztvevők számára a szakmai előadások napjait megelőzően tartott városvezetés keretében mutatták be. A konferencia helyszínválasztása különösen meghatározó volt, hiszen a három ábrahámfi vallás, előbb dialógust mutató, később inkább egymást üldöző történelmi korszakai – a vizigót, muszlim, spanyol zsidó és katolikus – minket körülvevő vallási-kulturális öröksége és e kultúrák keveredését konzerváló épületei folyamatosan hatottak ránk. És habár a muszlimok uralma leáldozott, a több százéves spanyolországi zsidóság 1492-es kiűzése pedig felszámolta a zsidók jelenlétét, mégis a córdobai születésű Maimonidésznek – aki az arisztotelészi filozófia, valamint az arab filozófia közvetítője és a zsidó vallásfilozófia egyik legnagyobbjaként a keresztény skolasztika megtermékenyítője – a szellemi öröksége által a vallásközi és kulturális interakció a legkülönbözőbb szinteken régen és most is megvalósulhatott.

A szakmai szervezés a córdobai konferencia témaként – amelyre a rendezvény címe is egyértelműen utalt (Challenges of Ecclesiastical Libraries in Europe) – az európai egyházi könyvtárakban tapasztalható és fennálló kihívások bemutatását választották, és mint az az előadásokból utóbb kiderült, számos ilyen kihívás „akad”. A rendezvénynek a Püspöki Palota középkori épülete adott otthont, amely külön rangot kölcsönzött az eseménynek. Az épület udvarán tartották szombat este azt a találkozót és kisebb fogadást, amelynek nem titkolt célja volt, hogy az első résztvevők számára, köztük nekem is, kötetlen formában nyíljon lehetősége személyesen megismerkedni a BETH elnökével, titkárával és elnökségének többi tagjával.

A hétfői és keddi napokon zajló szakmai előadások, továbbá a közgyűlés zárt körű eseményei a Püspöki Palota középkori épületének előadótermében és tárgyalótermében zajlottak.

A BETH-ben összesen 16 európai ország egyházi könyvtári szervezete vesz részt, ennyi a rendes tagsággal rendelkezők száma, amelyek küldöttjei – ahogy a korábbi években, úgy az idei közgyűlésen is – röviden bemutatták egyházi könyvtári szervezeteik működését és fontosabb eseményeit. A közgyűlést vezető Hanne Storm Ofteland elnök asszony és Stefano Maria Malaspina elnökhelyettes mindenkit arra bátorított, hogy tapasztalatainkat osszuk meg otthoni kollégáinkkal, és a saját egyházi könyvtári szervezetünk fontos eseményeit se habozzunk a jövőben megosztani velük, mármint a BETH-tagsággal és elnökséggel. Az EKE 2022 ősze és 2023 ősze közti tevékenységével kapcsolatban tartott rövid előadásomban kiemeltem a szervezet szakmai rendezvényeit, e téren megmutató aktivitását, továbbá a nyári éves kecskeméti konferencia jelentőségét, amelyet az EKE az EME és a MELTE közös szervezésében valósított meg. A taglétszámunknak a Magyarországi Metodista Egyház Könyvtára csatlakozásának köszönhető növekedéséről is említést tettem. Utaltam az új Unitas körüli szakmai vitákra és eredményekre, továbbá az elnökség rendszeres és kooperatív, az elnök munkáját támogató működésére. Beszámolómban főként a Bálint Ágnes elnök asszony által elkészített és a BETH számára elküldött angol nyelvű éves jelentésre támaszkodtam. Értesültünk arról is, hogy a nyár folyamán a Horvátországi Teológiai és Egyházi Könyvtárak Egyesülete a szervezet rendes tagja lett. A jelenlévő küldöttek megszavazták a BETH költségvetését, a pénzügyi beszámolót és tervezetet. Végül szomorúan vettek tudomást a jelenlévők arról, hogy Matina Ćurić, aki a szervezet titkári feladatait elképesztő lelkesedéssel, profizmussal és kedvességgel végzi – ezt megtapasztalhattuk a konferencia szervezése és levelezései során is –, mandátumának 2023-ban történő lejáratát után a továbbiakban a pozíciót nem kívánja betölteni.

Az összesen 22 szakmai előadás két napon keresztül, október 2-án és 3-án hangzottak el, amelyek vegyesen foglalkoztak egy-egy konkrét egyházi könyvtár bemutatásával, helyzetével, vagy az egyházi könyvtárak egy adott országban található körével. A konferencián résztvevők száma megközelítette az ötven főt, akik közül 26-an előadást is tartottak, több esetben párban adtak elő a kollégák. A nyitóelőadás – amelyet a BETH elnökhelyettese, Stefano Maria Malaspina és Anna Cascone közösen jegyzett – az olaszországi egyházi könyvtárak figyelemre méltó témáját tárta a hallgatóság elé. Az elmúlt években Olaszországban

a szemináriumi, szerzetesrendi és más egyházi könyvtárak többszöri összevonása vagy bezárása történt meg, és az erre adott intézményi válaszok vagy helyi egyházi szabályozások gyakran nem teremtenek megnyugtató helyzetet. Az olasz könyvtáros világ ezzel kapcsolatos reakciójáról számoltak be, és a lehetséges alternatív megoldásként értelmezhető pozitív példákról is, hogy egyes régiókban (pl. Emilia Romagna) megindult a könyvtárak részéről az *önszerveződés, hálózatszerű együttműködés* a helyi könyvtárak között, továbbá a szerzetesi könyvtárak határokön átívelő *kapcsolatfelvétele a testvérintézményekkel, valamint* a specializálódás, és egyre erősebb a pályázati gondolkodásmód, amelyek mind-mind reményre adhatnak okot.

A belgiumi kollégák – Ward De Pril, a BETH kamarása és Geert Van Reyn – szintén párban megtartott előadása nem kevésbé meglepő helyzetre hívta fel a figyelmet. A felmérések szerint Flandria régióban az apátsági, kolostori és szemináriumi könyvtárak – azok muzeális kézirat- és könyvállományainak – jövője vált bizonytalanná a társadalmi szekularizációs folyamatok következtében. Felkutatásuk, felmérésük, állományvédelmük, vagyónvédelmük és elérhetővé tételük (metaadatok és digitalizálás révén) érdekében szakmai szervezetek összefogása indult el, örökségvédelmi partnerek igyekeztek segítséget nyújtani. A VRB, amely a BETH belga tagszervezete, az ügy érdekében nemcsak a belgiumi flamand teológiai és egyházi könyvtárak könyvtárosait igyekszik szakmai alapon tömöríteni, hanem a belgiumi flamand örökségvédelmi szakembereket és partnereket is szervezeti körébe vonja. Sokszor a *gyűjteménytulajdonosok és örökségvédelmi szereplők között formálódó partneri viszony* biztosít lehetőséget a tapasztalatok, igények és lehetőségek kölcsönös megismerésére és a közös – nyilván állami támogatás bevonásával történő – megoldáskeresésre. Ebben az előadók által még kezdetinek mondott szakaszban fontos *közvetítői szerepet tölthetnek be az egyházi könyvtári szakmai szervezetek.*

Az említett színvonalas előadások után, az EKE képviseletében a magyarországi egyházi könyvtárak kihívásairól, főként a muzeális gyűjtemények megőrzésével és elérhetővé tételével kapcsolatos kihívásokról tartottam meg prezentációmát 'The Challenges of Religious Libraries in Hungary: Preservation of the Old and Rare Documents' címmel, amelynek végén esettanulmányként röviden bemutattam az OR-ZSE Könyvtárában a héber kéziratgyűjtemény legutóbb megvalósított restaurálását és digitalizálását. Előadásomban az egyházi könyvtáraknak elektronikusan a témával kapcsolatosan kiküldött kérdőív alapján, illetve az arra adott válaszokat összegezve próbáltam felvázolni azt

az általános problémát, hogy a muzeális gyűjtemények állományvédelme, restaurálása, digitalizálása és adatbázis-szolgáltatása zömében csekély, vagy részleges módon, mértékben valósult meg az EKE tagkönyvtáraknál. A digitalizálás kérdésével kapcsolatos válaszok alapján pedig majdnem egységes igényként fogalmazódott meg egy, a muzeális tartalmak számára létrehozandó közös digitális könyvtár szükségessége, amelynek hátterét az új Unitas nyújthatná. Ahogy az előttem szólók, úgy én is hangsúlyoztam a további együttműködésekben rejlő lehetőségeket, amelyek nem csak az egyházi könyvtárak szintjén, hanem más egyházi és állami közgyűjteményi partnerek szintjén is fontosak, továbbá a tapasztalatcsere és közös pályázás szempontjából is hasznosak lehetnek.

A konferencia szakmai részének első napjáról lényegében elmondható, hogy zömében olyan előadásokat hallhattunk – pl. a szekularizáció miatt bezárni kénytelen spanyol zárdák és kolostorok könyvtáiról vagy az anglikán papneveldek és teológiai intézmények folyamatos és sorozatos megszűnésének hatásáról az ott őrzött gyűjteményekre –, amelyek az egyházi könyvtárak, főként teológiai, szerzetesrendi könyvtárak, kolostori muzeális gyűjteményrészek megőrzésével vagy épp megmentésével országos vagy regionális szinten foglalkoztak, továbbá arra különböző megoldásokat kerestek vagy javasoltak. Mindebből az az összkép rajzolódott ki, hogy az eltérő helyi sajátosságok mellett mégis nagyon hasonló kihívásokkal kell szembenéznie a nyugat-európai országok egyházi gyűjteményeinek, amelynek hátterében főként a szekularizáció folyamata áll. A közép- és kelet-európai régióban ehhez képest inkább a 20. századi történelmi kataklizmák és diktatúrák eseményei miatt megsérült vagy elhanyagolt gyűjtemények súlyos állományvédelmi kihívásaival kell megküzdeni, és ezen gyűjtemények restaurálását, feldolgozását és fejlesztését sokszor forráshiányokkal küzdve végzik a könyvtárosok, ahogy az a lengyel kollégák katowicei teológiai könyvtárról vagy a sandomierzi egyházmegyei gyűjteményről tartott előadásaiból kiderült. Ide sorolnám a magyarországi helyzetet, amelyet előadásomban igyekeztem ecsetelni, valamint talán a bosznia-hercegovinai Tomislavgrad ferences könyvtárában kialakult helyzetet, amelynek megoldására a helyi kolléga az előadásában a lakosság bevonását gondolta lehetséges megoldásnak.

A konferencianap záróelőadásában az ukrajnai háborús események miatt kritikus helyzetbe került ukrajnai Evangélikus Teológiai Szeminárium könyvtáráról hallgathattuk meg a könyvtárigazgató szívbe markoló előadását. Az ukrajnai közgyűjteményi és egyházi könyvtári viszonyokkal kapcsolatos képünket árnyalta



A córdobai zsinagógában

a következő konferencianapon elhangzott online prezentáció, amelyet az Ukrán Katolikus Egyetem könyvtárvezetője és rektora tartott, és amelyben a nehézségek ellenére folytatandó digitalizálást és a könyvtár társadalmi szerepének fontosságát hangsúlyozták. Az ukrán kollégákat és intézményeiket érintő súlyos háborús eseményeket, ha nem is enyhíti, de talán a két könyvtár működését valamelyest megkönnyíti, hogy a BETH vezetése és tagsága idén is megszavazta a közgyűlésen azt a pénzügyi támogatást, amely többek között az ATLA előfizetését teszi lehetővé az érintett egyházi könyvtáraknak.

A konferencia második napján, főként innovatív szakmai megoldásokról, tapasztalatokról és digitális megoldásokról hallhattunk előadásokat. Elsőként a német kolléga a németországi katolikus és protestáns teológiai és egyházi könyvtárak állományvédelmi és digitalizációs örökségvédelmi támogatásának jövőbeli lehetőségeiről beszélt. Az Index Theologicus a Tübingeni Egyetem által működtetett nyílt hozzáférésű nemzetközi teológiai és vallástudományi bibliográfiai adatbázisa. A bibliográfiai projekt vezetője, Martin Faßnacht friss részleteket osztott meg velünk előadásában, miszerint egy együttműködés keretében 16 olaszországi teológiai folyóirat szerkesztői úgy döntöttek, hogy folyóirataikat elektronikusan közzéteszik az IxTheo Open Journal platformon az Olasz Püspöki Konferencia és az Index Theologicus támogatásával.

Fotó: Dorota Rejman

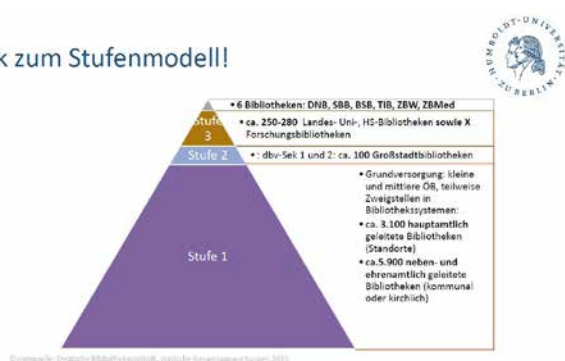
A tübingeni kolléga buzdította a jelenlévőket, hogy ezt a példát érdemes lenne követni. További előadást hallhattunk a Digital Theological Library-ról, amelynek részeként Thomas Philipps igazgató az észak-amerikai példát hozva az európai teológiai intézményeknek és könyvtáraknak a fizikai gyűjteményeik digitalizálására és szolgáltatására alkalmas konzorcium létrehozását javasolta, megteremtve ezzel a helyhez nem kötött online teológiai oktatás feltételeit és hátrahagyva a jelenléti oktatás és fizikai könyvtárak fenntartásának súlyos finanszírozási nehézségeit. Marian Lefferts, a CERL ügyvezető igazgatója online prezentációjában bemutatta a különböző CERL-adatbázisokat, felhívta a jelenlévő egyházi muzeális gyűjtemények felelőseinek a figyelmét, hogy milyen nagy szerepe lehet a bibliográfiai adatok ilyen módon való elérhetővé tételének a kezelésükben lévő dokumentumok vagyoni védelme, „lopásvédelme” szempontjából.

Hannie Riley elnökségi tag és brit kolléganője pozitív tapasztalataikat osztották meg velünk a 2017 óta Egyesült Királyságban elterjedt Perlego-adatbázis teológiai könyvtárakban történő felhasználásáról, a „tankönyvek Spotify-jának” is nevezett előfizetéssel működő e-könyvtár több, mint 1 millió tudományos és nem-fikciós művet tartalmaz. Felhasználóbarát platformként az angol nyelvterületeken komoly kihívást jelenthet a jövőben a fizikai gyűjtemények könyvtárosai számára. Matti Myllykoski, a Helsinki Egyetemi Könyvtár vezető informatikusa az általuk fejlesztett digitális platformot népszerűsítette, amely digitalizált kéziratok kritikai kiadását teszi lehetővé rugalmas formában. Az utolsó előadás pedig a BETH 2024-es konferenciájának helyszínét, Szarajevót és környékét mutatta be jó hangulatú promóciós film segítségével. Összegezve tehát a konferencia sok tanulsággal járt, de legfőképpen azzal, hogy „Egyedül nem megy!”, azaz a partnerség és a szakmai összefogás a szekularizáció, a forráshiány és a gyorsan változó világunk miatt kiemelten fontos. Az újonnan szövődött szakmai és baráti kapcsolatok ennek az együttműködésnek egyik tartóköve, még akkor is, ha csak egy év múlva találkozunk.

A 2023-as konferencia záróeseménye, a gálavacsora lehetőség volt a személyes megnyilatkozásokra és a búcsúra, továbbá, hogy megköszönjük a szervezőknek, valamint a BETH vezetésének ezt a csodás, életre szóló élményt.

Betekintés a német könyvtári rendszerbe

Zurück zum Stufenmodell!



A Humboldt-Universität több nagyobb német könyvtár (pl. Universitätsbibliothek Weimar, Martin-Opitz-Bibliothek Herne, Hochschule für Angewandte Wissenschaften) és könyvtári szervezet (Berufsverband Information Bibliothek) munkatársainak közreműködésével ez év szeptemberében Brückenkurs címmel hirdetett kurzust, elsődlegesen azzal a céllal, hogy elősegítsék a külföldi munkavállalók német könyvtárakban való elhelyezkedését. Ennek mentén azt ígérte az előadássorozat, hogy áttekintést ad a német könyvtári rendszerről mind a tudományos élet, mind a társadalom igényei oldaláról, bemutatja az aktuális fejlesztési trendeket, kezdeményezéseket és projekteket, mind a köz-, mind a tudományos könyvtárakban.

A német könyvtári rendszer négy szintet különít el: az első szintre a kis és közepes városi könyvtárakat, a második szintre a nagyobb városi könyvtárakat sorolják be. A harmadik szinten az „általános tudományos” igények kielégítésére szolgáló intézmények találhatóak, így a tartományi- és regionális könyvtárak, a felsőoktatási és szakkönyvtárak, kutatóintézetek könyvtárai. A negyedik szinten a kiemelt nemzeti feladatokkal megbízott könyvtárak vannak [1.kép].

A közkönyvtárakba a német lakosságnak nagyjából 10%-a van beiratkozva, ez kb. 120 millió éves látogatószámot jelent. Ezek fenntartása a helyi önkormányzatok, szervezetek feladata. Nagyjából a települések felén található könyvtár, ez nagyjából 4500 községi könyvtárat jelent. Emellett szép számmal jelennek meg az egyházi könyvtárak is ebben a kategóriában, mintegy 3500 kisebb egyházi könyvtár tartozik ide, de ezek közül csak

6 regionale Verbundsysteme in Deutschland

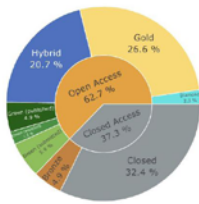


143-ban dolgozik főállásban munkaező, a többiben csak részmunkaidőben foglalkoztatnak munkatársat, ezek jelentősége csekély. Kutatások szerint ma Németországban minden 5. gyerek írási és olvasási nehézségekkel küzd, minden 4. embernek van valamilyen migrációs háttere, és minden 5. németországi lakos 60 év feletti. Ennek mentén a közkönyvtárak kiemelt feladata a gyerekek, az idősek és a migrációs háttérrel rendelkezők szövegértési, digitális és információs kompetenciáinak a javítása.

A könyvtárakban a gyerekek információs kompetenciáit fejlesztik a klasszikusnak mondható olvasóklubok mellett papírszínházzal, nyelvi vetélkedők lefolytatásával, több helyen kreatív írás kurzusokat tartanak, slam poetry, slam book esteket szerveznek. A digitális kompetenciák fejlesztésében élen járnak a közkönyvtárak: a diákokat nemcsak videók vágására, podcastok készítésére tanítják meg, de robotika tanfolyamokat is indítanak, sőt a bibliotékák jelentős részében már a VR-szemüveget is kipróbálhatják az odalátogatók. A nyilvános könyvtárak egyre inkább mint a közösségi és kulturális élet színterei jelennek meg, így számtalan rendezvényt is szerveznek. A könyvtárakat a demokratikus intézményrendszer alapján tekintik, ezért élénk vitákat vált ki Németországban, hogy bizonyos könyvek (dezinformációt tartalmazó, politikai szélsőségek támogató) könyvtári elérése korlátozható-e, vagy a véleménynyilvánítás és szólásszabadság jegyében ezeket is elérhetővé kell tenni. A közkönyvtárak egyre több e-könyvet kölcsönöznek, a könyvtári szövetség küzd azért, hogy a megjelenéstől kezdve elérhető legyen a könyvek elektronikus változata is.

Rolle der Bibliotheken: Monitoring

Distribution of journal articles in Germany



The graph shows the open/closed access ratio of journal articles (756,911) in Germany for the last five years (2019 - 2023) based on Dimensions, Unpaywall, and the journal lists (DOAJ, DOAG) used in the OAM

A közkönyvtári hálózat működését a tartományi központi könyvtárak és regionális hatókörű könyvtárak koordinálják, ők készítik el a könyvtárak fejlesztési terveit, elősegítik az egységes informatikai rendszerek használatát, továbbképzéseket szerveznek. Ezen a központi bibliotékák kapják meg adott tartományban a kötelezpéldányokat, feladatuk a tartományi bibliográfiák összeállítása, továbbá a régi könyves és történeti, helyi, kiemelt jelentőséggel bíró anyagot is ők kezelik. A könyvtárak harmadik szintjéhez tartozik még a kb. 90 egyetemi könyvtár, kb. 160 főiskolai könyvtár és kb. 2000 egyéb szakkönyvtár – ez utóbbiak közé sorolják az egyházi könyvtárakat, melyekre ugyanazon jogok és kötelezettségek vonatkoznak, mint a többi tudományos szakkönyvtárra. A tudományos könyvtárak többsége már újgenerációs, felhő alapú könyvtári rendszereket használ, melyek hatékony discovery rendszerrel kapcsolódnak össze, a legelterjedtebbek termék az Alma és a Folio. Németországban a könyvtárak hat, több tartományt magában foglaló regionális szövetségbe tömörültek, melyek kiemelt feladata az ún. osztott katalógizálás előmozdítása. A hat nagy regionális könyvtári egyesület négy adatbázist működtet, oly módon, hogy minden résztvevő könyvtár ezek egyikének központi adatbázisába katalógizál, ha van bibliográfiai leírás, akkor csak a példányt veszi hozzá, ha nincs, csak akkor készít bibliográfiai leírást [2. kép].

A harmadik szinten lévő könyvtárakkal szemben alapvető elvárás a regionális, közös katalógus-adatbázisok használata. Ezen könyvtárak kutatásait, digitalizálási projektjeit a Német Kutatási Alap (DFG) segítségével finanszírozzák. Az utóbbi években mind nagyobb szerepet kapnak a tudományos könyvtárakban – a hazai gyakorlathoz hasonlóan – a kutatást segítő feladatok, tudományometriai értékelések és a publikációk megjelenésében való aktív szerepvállalás. Az „open science” jelszava mentén a német tudományosság elsődleges célja az egész publikációs rendszert nyílt hozzáférésűvé alakítani. A nemzetközi tudományos kiadókkal való hatékonyabb érdekérvényesítés miatt alapították meg a DEAL konzorciumot, melynek feladata a nyílt hozzáférésű kiadványokra vonatkozó nemzeti licencekről és keretmegállapodásokról szóló tárgyalás. Jelenleg a német

tudományos cikkek több mint 60%-a nyílt hozzáférésű: ebből kb. 27% arany, vagyis kiadói nyílt hozzáféréssel; 12% zöld, vagyis intézményi repozitóriumi eléréssel (max. a megjelenéshez képest 1 év késleltetéssel), kb. 21% hibrid formában érhető el [3. kép]. A tudományos könyvtárak másik kiemelt feladata a kutatási adatok menedzsmentje a FAIR (findable–megtalálható, accessible–hozzáférhető, interoperable–együttműködő, R–újrahasznosítható) adatkezelés elveinek mentén.

A nemzeti feladatot ellátó könyvtárak közé tartozik három kiemelt orvosi, gazdasági és műszaki szakkönyvtár (Technische Informationsbibliothek [TIB], Zentralbibliothek der Medizin [ZbMed], Zentralbibliothek der Wirtschaftswissenschaften [ZBW]), emellett a kiemelt kulturális javakat őrző müncheni és berlini könyvtár (Staatsbibliothek Berlin [SBB], Bayerische Staatsbibliothek [BSB]), valamint a Deutsche Nationalbibliothek (DNB). Ez utóbbi 1913-tól kezdve gyűjti a Germanica-anyagot, 2006-tól kezdve az online megjelenéseket is. Kiemelt feladata német normák, szabályok, szabványok kidolgozása, így az egységes névalakok adatbázisát ők készítik (Gemeinsame Norm-Datei [GND]), valamint a tárgyszavazás normáinak meghatározására is tesznek javaslatot. A DND 2012-től elkezdte az RDA-szabványnak megfelelő katalógizálást. Az RDA adatszerkezeti modellje – a korábbi bibliográfia és példányadat helyett – műről, kifejezési formáról, majd ahhoz kapcsoló attribútumokról beszél, az ennek megfelelő szabványok bevezetése az egyik legfontosabb jelenlegi feladatuk. A könyvtárak működését számos regionális, tartományi, illetve országos hatókörű könyvtári szervezet segíti. Remek kezdeményezés a német könyvtárösszervezetek szervezésében a recenzíós szolgáltatás, mely a megjelent művekről független értékelést készít és juttat el a könyvtáraknak. A szintén országos hatáskörű könyvtárellátó feladata nemcsak a könyvek, dokumentumok beszerzése a német könyvtárak számára, hanem azok előkatalógizálása is, továbbá ők szállítják a könyvtári berendezéseket is. Fontos országos hatáskörű vállalat a távkölcsonzés lebonyolítása, mely minden, 20 eurónál drágább könyv esetén lehetséges Németországban belül. Engem a tanfolyamon való részvételre az ösztönzött, hogy láthassuk milyen jó gyakorlatok, segédanyagok, adatbázisok állnak a német könyvtárak rendelkezésére a mindennapi munkájukhoz, ez talán kevesebb szerepet kapott az előadások során, ugyanakkor hasznosnak találtam, egy, a hazaihoz hasonlóan működő, hasonló kihívásokkal szembenező, de annál nagyobb könyvtári piacról átfo-gó képet kaphattam.

Egykori könyvtulajdonosok névjegyei az esztergomi Bibliotheca gyűjteményében

Szeptember 16-tól látogatható könyvtárunk új időszak kiállítása, az *EX LIBRIS MEIS – Könyvjegyek az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár gyűjteményének köteteiben* című tárlat. Az Ars Sacra Fesztivál keretében megnyílt kiállítással gyűjteményünk egykori könyvtárosa, Némethy Lajos munkája előtt tisztelgünk.



120 évvel ezelőtt, 1903-ban jelent meg Némethy Lajos kötete, melyben a könyvtár 350 ex librisét írja le.

A mű megjelenése szorosan kapcsolódik az első magyar országos ex libris kiállításához, melyet 1903. május 9-én nyitottak meg, és a kiállítás szervezője, Czakó Elemér kérésére a Bibliotheca is csatlakozott a rendezvényhez. Némethy Lajos nyolc kötetet, valamint több ex libris rézlemezét küldte el a kiállításra. Ezzel párhuzamosan pedig megszerkesztette, illetve megjelentette az ex librisek jegyzékét. Ahogy az Esztergomi Káptalannak címzett levelében írta: „Könyvtárunk tekintélye és a benne elrejtett bibliographiai kincs érvényre hozatala érdekében időszerű, sőt az említett kiállítással szemben kényszerűség volt a könyvtár ex-libriseinek lajstromozása és nyomtatásban való közzététele.” Némethy jegyzéke az ex libris irodalom első olyan munkája, mely egy könyvtár könyvjegyeit írja le. A korabeli magyar és külföldi sajtó is elismeréssel írt róla.

A több mint nyolcvan kiállított könyvjegy zömében a Némethy Lajos által feltárt ex librisek közül való, de mellettük több, később azonosított darab is látható. A kiállított könyvtári jegyeket két csoportban helyeztük el. Külön tárlóban szerepelnek a magyar, illetve a külföldi tulajdonosok ex librisei, mindkét csoportban külön az egyházi-, illetve a világi személyek könyvjegyei, időrendben.

Gyűjteményünk lehetővé teszi, hogy történeti áttekintést nyújtsunk az ex libris műfajáról, készítésének módjáról. Több, az ex libris előzményének tekinthető, a tulajdonos személyét kézzel festett címerrel jelölő kötetet láthatunk a kiállításon. Így kerül bemutatásra Mossóczy Zakariás (1542–1587) humanista főpap, Csáky Miklós (1698–1757) esztergomi érsek címere. De az ex librisek szimbolikus előzményeként értelmezhető láncos könyvekre is látunk példát. Az egykor a klosterneuburgi Ágoston-rendi monostor tulajdonában lévő, a 15. századi meissenai prédikátor, Meffreth beszédeit tartalmazó ósnyomtatvány még őriz néhány láncszemet.

Georg Faiglin 16. századi ágostonos szerzetes színezett fametszetes könyvjegye már a tulajdonképpeni ex librisek közé sorolható, ahogyan a Dürnbacher (Dürnpacher) család fametszetes címere is.



EX LIBRIS KIÁLLÍTÁS 2023



Az állomány összetételéből adódóan ex libriseink, így a kiállított ex librisek jelentős részét is, a 17–19. század folyamán keletkezett rézmetszetes, címeres ex librisek alkotják. Több érseki, kanonoki ex librist tekinthetnek meg a látogatók, köztük Szelepcsényi György (1595–1685) esztergomi érsek maga metszette arcképes ex librisét, amelynek szövegében a szakirodalom szerint magyar területen először szerepel az ex libris kifejezés. Mellettük számos, az ex librisek testvérének tekinthető címeres super ex libris is látható.

A címeres ex librisek mellett a 19–20. századból több szimbolikus, szignált ex librist, csak szöveget tartalmazó, névtábla jellegű címkét is bemutatunk, melyek már a sokszorosítás modern technikáival készültek. Így látható Györgyfy György (1896–1981) festőművész, grafikus Gigler Károly (1897–1965) esztergomi kanonok számára készített klisényomat ex librise, Nyáry Rudolf (1828–1900) névjegykártyára hasonlító könyvjegye.

Az egyházi személyeken kívül számos világi nemesi és polgári gyűjtő könyvtárából őrzünk köteteket. Az ő személyüket jelölő ex librisek közül is több látható, köztük Franz Ehrenreich von Trauttmansdorff (1662–1719) bécsi udvari kamarás könyvjegye, Guillaume-Antoine-François de Feltz (1744–1820) belga diplomata, államtitkár ex librise. Aranyozott super ex librisek mutatják meg, hogy Lippay György (1600–1666) esztergomi érsek tulajdonába került az a kötet, amely korábban V. Albert (1528–1579) bajor herceg, a wittelsbachi bajor udvari könyvtár alapítójának birtokában volt.

Kiállításra került a Kempelen család címerét tartalmazó kötet, amelyben Kempelen Farkas (1734–1804) édesapjára, Kempelen Engelbertre (1680–1761) utaló bejegyzés található. Az Uniót kimondó 1848-as országgyűlésen jelen lévő, erdélyi családból származó grófnő, Radák Istvánné Rhédey Klára (1809–1868) szöveges ex librise szintén látható.

A néhány kiemelt név csak ízelítőt nyújt a 2024. június 30-ig megtekinthető kiállítás darabjaiból. Honlapunkon a kiállításon nem szereplő ex libriseinket is megtekinthetik látogatóink.

DOBÓ JUDIT
Esztergomi Főszékesegyházi
Könyvtár



Múzeumok Éjszakája a Debreceni Református Kollégiumban

A Tiszántúli Református Egyházkerület Közgyűjteményei (Nagykönyvtár, Múzeum és Levéltár) ebben az évben is közösen rendezte meg a Múzeumok Éjszakáját 2023. június 24-én az országos programhoz kapcsolódva.



A korábbi évekhez hasonlóan több programcsoportot alakítottunk ki (kiállítások, rendezvények, kézműves foglalkozások). Az állandó kiállításokat magyar, angol és német tárlatvezetéssel lehetett megtekinteni.

Az ez évi évfordulókhoz kapcsolódott több programunk. A *Kölcsey diákkori kutatásai és a Himnusz* címmel a Himnusz születésének 200. évfordulójára emlékező kiállítás azzal a 14 évvel foglalkozik, amit az író, költő, politikus a Kollégiumban töltött, ahonnan kinőtt a

nemzeti imádságunk gondolatvilága. Megismerhetjük ezáltal Kölcsey diákeveinek tudományos kutatásait, számos unikális tárgy és kiadvány eredetijének megtekintésével. A tárlatot a kiállítás kurátora, a Közgyűjtemény vezetője, dr. Győri János mutatta be.

Petőfi születésének 200. évfordulójára emlékeztünk énekelt Petőfi versekkel, valamint Orlai Petrich Soma *II. Lajos király testének feltalálása* című képéhez kapcsolódó előadással.



A harmadik évforduló kifejezetten könyves vonatkozású volt annak kapcsán, hogy 550 éve jelent meg Magyarországon az első nyomtatott könyv. A neves évfordulón a kollégiumi könyvtár válogatott ritkaságait mutatta be dr. Oláh Róbert.

Emellett megnyitottuk a Protestánsként Európában című időszaki kiállításunkat, amely arra a kérdésre kereste a választ, hogy mit jelent protestánsként élni Európában. Másik időszaki kiállításunk *Református örökségünk kincsei: Kárpátalja* címmel nyílt meg, bemutatva a Kárpátalján élő magyar közösség évszázados kincseit. Ebben az évben új program volt a levéltári munkát bemutató séta.

A gyerekprogramok között szerepelt a Lázár Ervin Vacskamati virágja című darab az Alföld Gyermekszínház előadásában. A Fabula et Figura Műhely báb-színházi előadásán a bibliai Jónás próféta története kelt életre. A Kollégium udvarán megelevenedtek Fazekas Mihály Debrecenben töltött kollégiumi éveit és a Ludas Matyi „leckéit”. A Bagolyvár Kézműves Kuckó és a korongozási lehetőségek folyamatosan elérhetőek voltak. A középkori lovagok bemutatójára minden korosztály kíváncsi volt. Így volt ez a Gimnázium több mint 100 éves, muzeális értékű állat- és ásványtárában is.

Az udvaron vásári forgatag várta az érdeklődőket. Külső helyszínként kapcsolódott még hozzánk a Szabó Magda Emlékház és a Kistemplom is, amelyek saját programkínálattal várták az érdeklődőket.

Ebben az évben ismét volt közös belépőjegy a debreceni múzeumokba, de volt lehetőség a három kollégiumi színhelyre önállóan érvényes karszalagot is vásárolni. A kedvező időjárásnak is köszönhetően több mint kétezer gyermek és felnőtt látogatott el hozzánk.

Színes október a Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtárában

Változatos programok várták az érdeklődőket az ötödik alkalommal megrendezett Kollégiumi Könyvtári Napokon a Debreceni Református Kollégiumban.

A rendezvény időpontja (október 2-6.) és tematikája csatlakozott az Országos Könyvtári Napokhoz, melynek szlogenje az idén a következő volt:

Hídépítők – A könyv híd, a könyvtár összeköt.



A hét első napján különleges vendéget köszönthettünk olvasótermünkben: Kopócs Éva designer, a Maminvent márka alapítója látogatott el hozzánk, hogy kiscsoportos foglalkozás keretében bevezesse az érdeklődőket a bőr ékszerek és kiegészítők készítésének rejtelmeibe. Különleges fülbevalók, karkötők és táskadíszek készültek az alkotó délután ideje alatt a résztvevők nagy örömeire.

A kedden megtartott előadás címe: *Gyógyító művészet – A művészetterápia alkalmazási területei és lehetőségei.* A művészetterápia alapjaiba Kustárné dr. Almási Zsuzsanna vezette be az érdeklődőket. Előadásában bemutatta a művészetterápia ágait, módszereit, külföldi és hazai képviselőit, beszélt a foglalkozások módszertanáról, felépítéséről, és nem maradhatott el ezen terület oktatásában való

alkalmazásának feltárása sem. Már az előadás elején is, de különösen a végén a résztvevők ízelítőt kaptak abból, hogyan, milyen feladatokon keresztül léphetünk be a művészetterápia világába.

Csütörtökön „*A magyar könyv múltja, jelene, jövője*” címmel kerekasztal-beszélgetésre került sor. Idén ünnepeljük, hogy 550 éve jelent meg az első Magyarországon nyomtatott könyv, Hess András Budai krónikája. A jubileum alkalmából az Országos Széchényi Könyvtár új, hasonmás kiadásban jelentette meg a művet, melyet Farkas Gábor Farkas művelődéstörténész, az OSZK munkatársa mutatott be a közönségnek a kerekasztal-beszélgetés előtt. Ezt követően Farkas Gábor Farkas mellett dr. Boka László irodalomtörténész és Pék Imre nyomdamérnököt kérdezte kollégánk, dr. Oláh Róbert a magyar könyv helyzetéről. A feltett kérdések Hess András munkájától kiindulva kitértek a magyar könyv és könyvkiadás jelenlegi helyzetére és a jövőre vonatkozóan kóstolót kaphattunk a 462 éves Alföldi Nyomda technológiai fejlesztéseiről. Az esemény ideje alatt a Nagykönyvtár ősnymtatványából összeállított válogatást tekinthették meg az érdeklődők.

Programunkon tiszteletét tette dr. Puskás István alpolgármester úr, aki köszöntőjében kiemelte, hogy milyen fontos esemény az, hogy Debrecenben,

a könyvek városában megemlékezünk az 550 éves magyar könyvről, és örömmel üdvözölte, hogy a Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára is csatlakozik a Könyv barátai hálózathoz.

A hét folyamán katalógushasználati tippel és könyvtárismereti foglalkozásokkal vártuk az egyetemi hallgatókat és a gimnázium diákjait. Az előző évek hagyományát követve a héten kedvezménytel iratkozhattak be olvasóink, és nagy sikert aratott a Könyvbörze is. Könyvtárunk korábbi kiadványaiból, a hagyatékokból, ajándékokból kikerült duplumokból válogathattak olvasóink egy doboz teaért cserébe.

A Kollégiumi Könyvtári Napok hetében számos ötletet és javaslatot kaptunk a résztvevőktől, hogy jövőre milyen programokon vennének részt, így már gondolatban elkezdtük a következő rendezvényt szervezni.

Végül a hét mérlege számokban: 28 pár fülbevaló, 4 darab karkötő, 3 művészetterápiás alkotás, 34 doboz tea, 148 elégedett résztvevő.

GÁBORIK JUDIT

Debreceni Református Kollégium
Nagykönyvtára



Egy régi könyv, amely összeköt városokat, országokat: konferencia Szlovéniában

Lendván, a Városházán 2023. augusztus 25-én pénteken a Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ, a Lendvai Galéria-Múzeum, a Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet és Lendva Község társszervezésében lezajlott a „450 éve jelent meg az első nyomtatott magyar könyv Alsólendván a reformáció idején” című nemzetközi tudományos konferencia.



450 let prve tiskane knjige
na ozemlju današnje Slovenije

Mednarodna strokovna konferenca
25. avgust 2023
Lendava, Mestna hiša

Odprtje razstave
26. avgust 2023 ob 11. uri
Lendava; Muzej meščanstva,
tiskarstva in dežnikarstva

450 éves az első nyomtatott
könyv a mai Szlovénia területén

Nemzetközi tudományos konferencia
2023. augusztus 25.
Lendva, Városháza

Kiállítás megnyitó
2023. augusztus 26-án, 11.00
Lendva, a Polgárosodás, Nyomdászat
és Ernyőgyártás Múzeuma






Lendva község honlapján az alábbi híradás jelent meg az eseményről: „A 16. században, a reformáció idején az akkori Alsólendván alakult ki a régió legfőbb irodalmi és vallási központja. 1573-ban és 1574-ben a Bánffyok alsólendvai udvarában működött Hoffhalter Rudolf híres vándornyomdász nyomdája, és itt nyomtatták ki az első nyomtatott könyveket a mai Szlovénia területén.

A nyomtatás 450. évfordulója alkalmából szervezett konferencia keretében a történelem során először voltak megtekinthetőek Kulcsár György protestáns prédikátor és tanító *Az halálról való készületről rövid tanóság, Postilla, és Az ördögnek a penitencia tartó bűnnel való vetélkedéséről...* című könyvei eredeti példányai.



Az előadások videófelvétele megtekinthető itt: <https://www.kl-kl.si/hu/nemzetkozi-konferencia-450-eve-jelent-meg-az-első-nyomtatott-magyar-könyv-alsolendvan-a-reformacio-idejen/>
 Lendva honlapján megjelent hír: <https://www.lendava.si/vsebinsa/visszatr-lendvra-a-mai-szlovnia-terletn-megjelent-els-nyomtatott-knyv->

A kiállítási tárgyakat a konferencia résztvevői a Városházán, majd másnap a nagyközönség a Polgárosodás, Nyomdászat és Ernyőgyártás Múzeumában rendezett kiállításon láthatta őket.

A nemzetközi konferencia keretében Matjaž Lulik, a ljubljanoi Nemzeti és Egyetemi Könyvtár Régi Nyomtatványgyűjteményének a gondnoka, Varga Bernadett, az Országos Széchényi Könyvtár Régi Nyomtatványok Tárának az osztályvezetője, Klavdija Sedar, a muraszombati Primož Trubar Intézet igazgatója, Violáná Bakonyi Ibolya, a csurgói Református Gimnázium Könyvtára muzeális gyűjteményének a gondnoka, Bence Lajos, a Muravidéki Magyar Tudományos Társaság elnöke, Lendvai Kepe Zoltán, a Lendvai Galéria-Múzeum főmuzeológusa, Česar Sebastijan, a Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ könyvtárosa, valamint Zágorec-Csuka Judit, a Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ igazgatója adtak elő.”

Kulcsár György *Postilla* c. prédikációgyűjteménye olyan népszerű volt a maga korában, hogy még kétszer kiadták Bártfán. A lendvai első kiadásból mindössze 23 példány maradt, ezek egyikét a csurgói gimnázium Nagykönyvtára őrzi.



Violáné Bakonyi Ibolya

Az értékes nyomtatványt Csire István nagybajomi református lelkész ajándékozta az iskola könyvtárának 1882-ben. A ronggyá olvasott kötetről a restaurálás során derült ki, hogy három kötése volt, s a legbelső egy magyar nyelvű kódextöredéket rejtett.

VIOLÁNÉ BAKONYI IBOLYA
 Csurgói Református Gimnázium
 Könyvtára

A Tittel Pál Könyvtár hírei

Kiállítás a könyvtár könyvművészeti értékeiből

Az egri Líceum első emeleti olvasóterme előtt látható a könyvtár gyűjteményének legszebb könyvkötéseiből készült válogatás. A kiállított remekek lehetőséget adnak arra, hogy a Líceumba látogatók rácsodálkozzanak a könyvtár gyűjteményének hétköznapi nem látható kincseire és megismerjék a könyvkötészet történetét.



Modern könyvtár barokk környezetben

2021-ben az egyetem katolikussá válása után csatlakozott a könyvtár az EKE-hez, hogy a korábbi szakmai kapcsolatokon túl, már hivatalosan is az egyházi könyvtárakkal együttműködve folytassa munkáját.

Az Egyházi Gyűjtemények Konferenciájának zárónapján, a könyvtáros szekcióban tartotta meg bemutató előadását Oszlanczi Krisztina, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Tittel Pál Könyvtárának főigazgatója. Bemutatta a könyvtár történetét és sokszínű tevékenységét, a tudományos életben betöltött, valamint kultúrákövetítő szerepét.

Szó volt számos saját rendezvényről, s azokról az országos programsorozatokról, amelyekhez minden évben csatlakozik könyvtárunk (Ünnepi Könyvhét, Múzeumok Éjszakája, Ars Sacra, Kutatók Éjszakája, Tudomány Ünnepe). Népszerűsítette az online megjelenési felületeinket is, a havi podcast, illetve negyedéves televíziós műsorunkat.



Oszlanczi Krisztina főigazgató és Laskay Anna szaktájékoztató az EKE vándorgyűléséről szóló beszélgetése az alábbi linken meghallgatható: <https://uni-eszterhazy.hu/konyvtar/konyvtarunk-az-egyhazi-konyvtarak-kozott>

Könyvtáros a zenekarban – vagy zenész a könyvtárban?



A ps:alter zenekar 2022 őszén alakult azzal a céllal, hogy kortárs könnyűzenei (jazz, funk, pop) stílusban feldolgozzon tíz bibliai zsoltárt. A zenekar alapítója, Székely Norbert zongorista-zeneszerző Brassai Zsombort, volt református lelkészt, a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház munkatársát kérte fel, hogy a zsoltárátiratokat készítse el. A zenét Székely Norbert szerezte, a hangszerelést a zenekar közösen alkotta meg.

A zenekar névválasztása részben utalás a zsoltárok világára, a kettősponttal elválasztott szóban pedig ott az utalás a ps.; post scriptum, azaz utóirat voltára ezeknek a szövegeknek, amelyek a több ezer éves zsoltárok utánérzései, parafrázisai, átköltései, és az alter, azaz alternatív, más voltára ennek a műfajnak. Nem keresztyén ifjúsági zene, nem CMC, nem dicsőítés, hanem egy ze-neileg átgondolt és jól megfogalmazott modern előadása a zsoltárokból testet öltött lelki és szellemi tartalmaknak.

A zenekar tagjai vagy képzett diplomás zenészek, vagy a zene mellett elkötelezett, sok éves zenészi tapasztalattal rendelkező – a szó igazi értelmében vett – amatőrök: Székely Norbert (billentyűs hangszerek, vokál), Székely Erika (vokál), Benedek Balázs (szaxofon), Kurta József (gitár), Dénes Károly (basszusgitár), Moldován Balázs (dobok). A zenei hátterük is eltérő, a református kántor és színházi zongorista, a funk-énekesnő, a népzeneész és az egyházzeneész jól megfér a formációban. A zsolta-rok rendkívül szerteágazó hangulatát és üzenetét a más-más területről jövő zenészek különböző talajokban álló gyökerekből táplálkozva hangszerelik meg.

2022 decembere óta a zenekar tucatnyi koncertet adott (Ifjúsági Keresztyén Egyesület Hangoló, Szováta Várom az Urat Ker. Fesztivál, a kolozsvári Koffer keresztyén kávézó és könyvesbolt, Kisszántói Református Egyházközség, Nagyvárad CE-ház, Kolozsvár ZIZ (volt kis-zsinagóga), Szatmárnémeti Megmaradás Háza, Nagybánya Teleki Ház, Kolozsvár Belvárosi (Farkas utcai) Református Egyházközség (romkert), Marosvásárhelyi Nemzeti Színház, Siteri Református Egyházközség, Herepei Ház, Kolozsvár stb.)

A kolozsvári debüt sikerét mutatja, hogy a volt zsinagógában szervezett koncertre kb. 50 ember nem fér be, az ő kedvükért szerveztük meg a Farkas utcai romkertben a re:debüt koncertünket.

A zenekar viszonylag jelentős médiafigyelmet kapott:

<https://foter.ro/cikk/zsoltarok-modern-kontosben-melyek-templomban-es-nyari-fesztivalon-is-megszolalhatnak-bemutatjuk-a-psalter-zenekart/>
<https://reformatus.ro/hirek/modern-kornyezetbe-adaptalt-zsoltarok-a-ma-emberenek>
<https://maszol.ro/kultura/Egyedulallo-modon-dolgoz-fel-zsoltarokat-a-kolozsvari-psalter-zenekar>
<https://agnusradio.ro/aktualis-psalter-egyuttes-zenes-zsoltaradaptaciok-a-jelenkor-emberenek/>
<https://www.mizu.ro/psalter-debut-koncert-kolozsvaron/>
<https://www.szatmar.ro/szatmarnemetiben-lep-fel-a-ps-alter/>
<https://ike.ro/hangolo-kolozsvar/>

A zenekar rendelkezik facebook-profillal és youtube-csatornával, ahol a riportokon és cikkeken kívül a zenei anyagok is elérhetők:

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100090227790368>
https://www.youtube.com/@psalter_

A zenekar stúdióba készül, hogy a feldolgozott tíz zsolta-rt lemezre vegye. A koncepció eddig is az volt, hogy az előadásokon, koncerteken az eredeti bibliai zsolta-rt is elhangzott, és a felolvasást követte a feldolgozás. Ezt a koncepciót a lemezen is követni kívánjuk.

A következő megvalósításra váró projekt egy szintén bibliai téma dalokba foglalása lenne, Brassai Zsombor szövegei alapján a Hegyi Beszéd és a Boldogmondások megzenésítésén dolgozik a zenekar. Az elkészült dalokat koncertek, fesztiválok, egyházi és világi rendezvények alkalmával kívánjuk előadni, és a lehetőségek szerint CD-n is kiadni.

<https://www.facebook.com/search/top?q=ps%3Aalter>
https://www.youtube.com/@psalter_




ps:alter

Jézus beszél egy robotból?

Világi ferences vagyok, készítettem egy kérdés-felelek „robotot”. A robot egy Chrome-böngésző bővítmény. Arra képes, hogy egy honlap tartalmát megtanulja és azok alapján releváns kérdésekre válaszoljon. Mondhatjuk, hogy nincs ebben semmi érdekes, mert ezt az Edge böngésző is tudja. Lehet. Az Edge készítőjének azonban valószínűleg nem volt olyan szándéka a maga alkalmazásával, ami nekem. Nekem volt, mert világi ferences vagyok.

Sokszor gondolkoztam azon, hogy milyen lenne, ha a hittel való kérdéseimre maga Jézus válaszolna. Azokkal a szavaival, amelyeket valóban földi élete során mondott. Amikor kitaláltam a robotomat rájöttem, hogy erre lehetne használni. Hogyan? Kíírom egy honlapra az Újszövetségből Jézus minden mondatát, majd megkérem a robotot, hogy válaszoljon a kérdéseimre. Eddig csak Márk evangéliumának kivonatát töltöttem föl, azt is angol nyelven. Itt található meg:

<https://doctus24.com/jesus-words-in-gospel-by-mark/>

Szeretném, ha olvasóim megértenék, hogy ez csak játék, de nagyon izgalmas. Leginkább ahhoz segít hozzá, hogy megtanuljunk a személyes hitünknek megfelelő kérdéseket fölteni. Abban is segít, hogy ha imádkozás közben eszünkbe jut egy jézusi gondolat, de nem tudjuk pontosan idézni, akkor hamar megtaláljuk.

Az igazság az, hogy ez a projekt eredetileg nem az evangéliumban megszólaló Istennel való párbeszédre készült. Újságíróként volt rá szükségem, amikor internetes forrásokra támaszkodva kellett összeállításokat készítenem. De hamar eszembe jutott, hogy ez a másik álmom megvalósításához is közel vezet. Hogy itt a jó eszköz arra, hogy Jézust magát hallgassam.

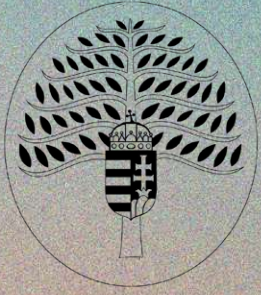


A robotom innen tölthető le:

<https://chrome.google.com/webstore/search/doctus24>

És tényleg használtam a robotomat, megkérdeztem néhány hittel kapcsolatos kérdést. Az első az volt, hogy ki Ő, hogy ki Jézus. Ezt válaszolta: Messiás. Aztán megkérdeztem, hogy ki jó. Azt válaszolta, hogy egyedül Isten jó. Egy alkalommal azt kérdeztem tőle, hogy „Do you love me?”. Azt válaszolta, hogy velem meg van elégedve.

A robot, mely a Doctus24 nevet viseli nem tökéletes. Két korlátja is van. Az egyik, hogy még nincs olyan nyelvi modell, amely mindig jó választ ad. A másik, hogy a honlapról szövegek leválasztására szolgáló módszer sem tökéletes. De lehet, hogy ez az emberiség számára inkább megnyugtató, mint felkavaró. Addig is, akinek kedve van, próbálja ki! Szerintem sokat segíthet szakdolgozatok írásánál, és más, sok cikkre épülő saját szöveg megalkotásában. Sok sikert!



Nemzeti
Kulturális
Alap



EKE szakmai nap



IKR ma és holnap

Regisztráció: 11.19-ig:
<https://tinyurl.com/4mrpxmy2>

Evangelikus Hittudományi
Egyetem Könyvtára
Budapest

